

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

POSEBNOSTI REVIDIRANJA FINANČNIH NALOŽB

Ljubljana, junij 2006

TEJA SLAVIČ

IZJAVA

Študentka **Teja Slavič** izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom **prof. dr. Slavke Kavčič** in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

Ljubljana, dne 30.6.2006

Podpis:

KAZALO

UVOD.....	1
1 KAJ SO FINANČNE NALOŽBE	2
1.1 SPLOŠNA OPREDELITEV FINANČNIH NALOŽB	2
1.2 OPREDELITEV IN RAZVRŠČANJE DOLGOROČNIH FINANČNIH NALOŽB	3
1.2.1 Dolgoročne finančne naložbe v kapital drugih podjetij	4
1.2.1.1 Naložbe v delnice in deleže odvisnih podjetij	5
1.2.1.2 Naložbe v delnice in deleže pridruženih podjetij	6
1.2.1.3 Metode obračunavanja in pripisovanja dobička	7
1.2.2 Druge vrste dolgoročnih finančnih naložb	8
1.3 OPREDELITEV IN RAZVRŠČANJE KRATKOROČNIH FINANČNIH NALOŽB	9
1.4 VRSTE KRATKOROČNIH FINANČNIH NALOŽB	10
1.5 VREDNOTENJE FINANČNIH NALOŽB	11
2 POSTOPKI REVIDIRANJA.....	13
2.1 OPREDELITEV REVIDIRANJA	13
2.2 VRSTE REVIDIRANJ	14
2.3 REVIDIRANJE RAČUNOVODSKIH IZKAZOV	15
2.4 NAMEN IN TEMELJNA NAČELA REVIDIRANJA	15
2.5 POSTOPKI REVIDIRANJA	16
2.5.1 Načrtovanje revizije	17
2.5.2 Spoznavanje in preizkus ustroja notranjega kontroliranja	19
2.5.3 Preverjanje podatkov	21
2.5.4 Revizorjevo poročilo	22
3 REVIDIRANJE FINANČNIH NALOŽB.....	24
3.1 NAMEN REVIDIRANJA FINANČNIH NALOŽB	24
3.2 POSTOPKI REVIDIRANJA FINANČNIH NALOŽB	24
3.2.1 Spoznavanje in preizkus ustroja notranjega kontroliranja finančnih naložb	25
3.2.2 Analitični postopki in preizkusi podatkov postavk finančnih naložb	27
3.2.2.1 Pregled razpredelnice stanja in gibanja finančnih naložb	29
3.2.2.2 Povečanja in zmanjšanja finančnih naložb ter prihodki in odhodki, povezani z njimi	30
3.2.2.3 Preizkušanje podatkov finančnih naložb v kapital drugih podjetij	31
3.2.2.4 Preizkušanje podatkov finančnih naložb v vrednostne papirje	31
3.2.2.5 Preizkušanje podatkov danih posojil	32
3.2.2.6 Preizkušanje podatkov danih depozitov	33
3.2.2.7 Preizkušanje podatkov naložb v odkupljene lastne delnice	33
3.3 POVZETEK UGOTOVITEV TER MNENJE O POŠTENOSTI IN RESNIČNOSTI POSTAVK FINANČNIH NALOŽB	35
4 PRIMER REVIDIRANJA KRATKOROČNIH FINANČNIH NALOŽB V DELNICE PODJETIJ	35
4.1 PRIMERJAVA PODATKOV TEKOČEGA LETA S PREDHODNIM LETOM IN RAZLAGA	35
4.2 PRIMERJAVA ANALITIKE IN GLAVNE KNJIGE FINANČNIH NALOŽB V DELNICE IN DELEŽE	37
4.3 POTRDITEV LASTNIŠTVA IN OBSTOJA KRATKOROČNIH FINANČNIH NALOŽB V DELNICE IN DELEŽE	37
4.4 POTRDITEV PRAVILNOSTI IN TOČNOSTI KNJIGOVODSKIH VREDNOSTI DELNIC	38
4.5 PREGLED PRAVILNOSTI IZRAČUNA DOBIČKA ALI IZGUBE PRI PRODAJI DELNIC	40
4.5.1 Uporaba metode FIFO pri izločanju delnic iz evidenc	41
4.5.2 Uporaba metode drsečih povprečnih cen pri izločanju delnic iz evidenc	41
4.6 UGOTOVITVE PRI REVIDIRANJU KRATKOČNIH FINANČNIH NALOŽB V DELNICE PODJETIJ	42
SKLEP	42
LITERATURA	44
VIRI.....	45

UVOD

Cilj vsakega podjetja v sodobnem tržnem gospodarstvu je doseči dober poslovni izid. Pomembnost realnega poslovnega izida pa je še večja, če računovodske informacije uporabljajo tudi drugi uporabniki, ki jim je vrednost teh informacij še kako pomembna za njihove nadaljne poslovne odločitve. Zaradi tega, zaradi vse večjih sprememb v svetu in zaradi vse večje potrebe lastnikov po resničnih in poštenih informacijah pomen revizije v svetu narašča.

Revizor poleg osnovnega pregleda in ugotovitev o pravilnosti računovodskih izkazov lastnikom tudi svetuje, kaj naj bi podjetje v prihodnosti naredilo in česa se mora izogibati. Zaradi navedenih razlogov skušajo revizorji poleg preizkusov in testov predhodne in zaključne revizije uporabljati tudi čim več analitičnih preizkusov logike, verjetnosti in primerljivosti z izbranimi merili predloženih računovodskih izkazov. Kljub temu pa revizija ne more zagotoviti dobrega poslovnega izida, ampak lahko le potrdi njegovo resničnost in verodostojnost, kar je odraz kakovostno opravljenih revizijskih storitev.

Dober poslovni rezultat podjetja je lahko tudi osnova za odločanje o finančnih naložbah v podjetja, saj lahko le-to poveča svoja vlaganja v sredstva drugih podjetij in si s tem tudi izboljša položaj na tržišču. Slovenski kapitalski trg sicer v primerjavi s kapitalskimi trgi razvitih držav še ni posebno razvit, zato pa imajo podjetja tudi druge možnosti plasiranja prostih denarnih sredstev.

Pri sprejemanju odločitev o vlaganjih si podjetje pomaga z revizijskimi informacijami in s tem zmanjša poslovna tveganja, saj verodostojni računovodski izkazi doprinesejo k vrednosti in uspešnosti podjetja, ki posluje na konkurenčnih trgih. Da je to še kako pomembno, nam potrjuje svetovno gospodarstvo, saj je hiter odziv na spremembe na tržišču glavno vodilo vseh podjetij, ki hočejo biti konkurenčna.

Namen mojega diplomskega dela ni obravnavanje odločitev o tem, kam in zakaj naj podjetje vloži prosta denarna sredstva, ampak predstavitev postopkov revidiranja finančnih naložb, ki jih podjetje že ima.

Poleg uvoda vsebuje diplomsko delo še štiri ločena poglavja. Najprej sem podrobneje opredelila, kaj so finančne naložbe, kaj je revizija in kako poteka revizija finančnih naložb, na koncu pa sem predstavila še primer revidiranja kratkoročnih finančnih naložb v delnice podjetij.

V letu 2006 so bili sprejeti novi Slovenski računovodski standardi 2006, ki prinašajo precej sprememb predvsem na področju finančnih naložb. Ker pa je diplomsko delo, ki je pred vami, nastajalo še v času, ko so veljali Slovenski računovodski standardi 2001 in ker je narava revizijskega dela takšna, da je potrebno revidirati za preteklo poslovno leto, sem razdelila finančne naložbe še po Slovenskih računovodskih standardih 2001. Kljub spremembam v

Slovenskih računovodskih standardih 2006 pa se sami revizijski postopki ne bodo bistveno spremenili.

1 KAJ SO FINANČNE NALOŽBE

1.1 SPLOŠNA OPREDELITEV FINANČNIH NALOŽB

Finančne naložbe so sredstva, ki jih ima podjetje naložbenik vložena zunaj svojega podjetja, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, dolgoročno in/ali kratkoročno povečevalo svoje finančne prihodke (Larson et al., 2005, str. 592). Podjetja investirajo v finančne naložbe iz najmanj treh razlogov:

- investiranje v finančne naložbe zaradi povečevanja prihodkov;
- investiranje v finančne naložbe vzajemnih in pokojninskih skladov, saj so le-ti ustanovljeni za ustvarjane prihodkov iz finančnih naložb;
- investiranje v finančne naložbe kot del strategije podjetja (investiranje v podjetja tekmecev, dobaviteljev ali kupcev).

Finančne naložbe predstavljajo del sredstev podjetja, ki jih prikazujemo na aktivni strani bilance stanja in jih delimo na:

- dolgoročne in kratkoročne, ter
- stalne in gibljive

Dolgoročne finančne naložbe se od kratkoročnih ločijo izključno po ročnosti, ne glede na vrsto sredstva. Vse finančne naložbe, ki se nanašajo na obdobje daljše od enega leta, so dolgoročne finančne naložbe, kar pomeni, da se lahko spremenijo v denar v roku daljšem od enega leta. Finančne naložbe, ki se nanašajo na obdobje, krajše od enega leta, pa so kratkoročne finančne naložbe, kar pomeni, da se lahko spremenijo v denar v obdobju, krajšem od enega leta (SRS 2001, 2002, str. 40).

Delitev na stalne in gibljive finančne naložbe izhaja iz razdelitve v bilanci stanja. Stalna sredstva so sredstva, ki so navzoča in delujejo trajneje. Sestavljajo jih opredmetena osnovna sredstva, neopredmetena dolgoročna sredstva in dolgoročne finančne naložbe. Gibljiva sredstva pa so sredstva, ki se nenehno preoblikujejo. Sestavljajo jih zaloge, poslovne terjatve, kratkoročne finančne naložbe, denarna sredstva, kratkoročno odloženi stroški in kratkoročno nezaračunani prihodki. V nasprotju s kratkoročnimi sredstvi obsegajo tudi dolgoročne poslovne terjatve, v nasprotju z obratnimi sredstvi pa tudi kratkoročne finančne naložbe (SRS 2001, 2002, str.176).

Po mednarodnih računovodskih standardih finančne naložbe ravno tako razdelimo na dolgoročne in kratkoročne. Dolgoročne finančne naložbe so naložbe, ki se nanašajo na obdobje, daljše od enega leta in niso lahko spremenljive v denar, kratkoročne finančne

naložbe pa na obdobje, krajše od enega leta in so lahko spremenljive v denar (Larson et al., 2005, str. 592).

Po slovenskih in mednarodnih računovodskih standardih se tako dolgoročna kot kratkoročna finančna naložba v knjigovodskih razvidih in bilanci stanja pripozna kot sredstvo, če:

- je verjetno, da bodo pritekale gospodarske koristi, povezane z njo, in
- je mogoče njeno nabavno vrednost zanesljivo izmeriti.

1.2 OPREDELITEV IN RAZVRŠČANJE DOLGOROČNIH FINANČNIH NALOŽB

Dolgoročne finančne naložbe lahko opredelimo tudi kot finančne naložbe, ki naj bi se obdržale več kot leto dni in s katerimi naj se ne bi trgovalo, mednje pa se štejejo tudi finančne naložbe v nepremičnine, ki so v posesti za trgovanje ali dane v finančni najem, da bi se z njimi dolgoročno dosegali donosi, in tudi naložbe v plemenite kovine, drage kamne, umetniška dela in podobno tržljivo blago, ki naj bi jih podjetje posedovalo več kot leto dni in niso namenjeni trgovanju (Odar, 2005, str. 29).

Dolgoročne finančne naložbe so sestavni del dolgoročnih finančnih instrumentov podjetja in so sredstva, ki jih ima podjetje naložbenik, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, dolgoročno povečevalo svoje finančne prihodke (SRS 2001, 2002, str. 40). Finančni instrument je vsaka pogodba, na podlagi katere postane finančno sredstvo enega podjetja hkrati finančna obveznost drugega podjetja. Pri tem je finančno sredstvo vsako sredstvo, ki je (Odar, 2005, str. 29):

- denar,
- pogodbeno pravica prejeti denar ali drugo finančno sredstvo,
- pogodbeno pravica zamenjati finančne instrumente z drugimi sredstvi pod pogoji, ki utegnejo biti ugodni, ali
- kapitalski finančni instrument drugega podjetja.

Po SRS 3 je potrebno dolgoročne finančne naložbe v računovodskih razvidih prikazovati ločeno (SRS 2001, 2002, str. 41):

- dolgoročne naložbe v kapital drugih podjetij,
- dolgoročne naložbe v odkupljene lastne delnice in lastne deleže,
- naložbene nepremičnine,
- naložbene premičnine (naložbe v plemenite kovine, drage kamne, umetniško delo in podobno tržljivo blago),
- dolgoročne naložbe v finančne dolgove drugih podjetij.

Za dolgoročne (kot tudi kratkoročne) finančne naložbe velja, da se finančne naložbe v kapital

in finančne dolgove drugih podjetij, države ali drugih izdajateljev razčlenjujejo na tiste, ki se nanašajo na uskupinjena odvisna podjetja, neuskupinjena odvisna podjetja, pridružena podjetja, skupaj obvladovana podjetja in druge. Zaradi sestavljanja skupinskih računovodskih izkazov se obravnavajo posebej. Posebej se obravnavajo tudi deleži v skupnih dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložbah v posebni vrsti skupnih podvigov (SRS 2001, 2002, str. 40).

Ravno tako se dolgoročne (in kratkoročne) finančne naložbe razčlenjuje na tiste, ki se nanašajo na stranke v državi in na tiste, ki se nanašajo na stranke v tujini. Obravnavajo se posebej, ker je treba v drugem primeru pri sestavljanju skupinskih računovodskih izkazov zneske v domači valuti prevesti v zneske v ustrezni tuji valuti in obratno (SRS 2001, 2002, str. 40).

Po mednarodnih računovodskih standardih vključujejo investicije v dolgoročne finančne naložbe (Solomon Paul, 2004, str. 627):

- investicije v dolžniške vrednostne papirje in
- investicije v lastniške vrednostne papirje.

Dolžniški vrednostni papirji so obveznice, zakladne menice ali vezane vloge (nad enim letom), lastniški vrednostni papirji pa so delnice in deleži podjetij.

1.2.1 Dolgoročne finančne naložbe v kapital drugih podjetij

Podjetje oblikuje finančne naložbe v kapital drugih podjetij z namenom doseganja donosa na vložena sredstva. S pridobitvijo določenega lastniškega deleža v drugem podjetju lahko prevzame nadzor, vstopa na nove trge, na katerih je drugo podjetje že prisotno, si zagotovi dostop do surovin in kupce za svoje proizvode, doseže ekonomije obsega, diverzificira poslovno dejavnost, pridobi dostop do novih tehnologij ali pa omeji konkurenco (Baker et al., 1996).

Dolgoročne finančne naložbe v kapital so naložbe v kapital drugih podjetij, odkupljene lastne delnice in deleže. Tako po slovenskih kot po mednarodnih računovodskih standardih jih razvrščamo v (Financial Reporting, 2005, str. 315):

- naložbe v delnice in deleže podjetij v skupini razen pridruženih podjetij – odvisna podjetja (lastništvo delnic ali deležev nad 50 %);
- naložbe v delnice in deleže pridruženih podjetij (lastništvo delnic in deležev v višini od 20% do 49,9 %);
- druge naložbe v delnice in deleže (investiranje do višine 19,9 % v delnice ali deleže drugih podjetij z namenom trgovanja z vrednostnimi papirji ali pa povečevanja prihodkov z dividendami).

1.2.1.1 Naložbe v delnice in deleže odvisnih podjetij

Tako po slovenskih kot po mednarodnih računovodskih standardih so dolgoročne finančne naložbe v delnice in deleže odvisnih podjetij naložbe obvladujočega podjetja v podjetja, odvisna od njega zaradi deleža v kapitalu (nad 50 %), in v podjetja, odvisna od njega zaradi prevladujočega vpliva iz drugih razlogov (50 % ali manj). Kiteriji, da je podjetje obvladujoče tudi v primeru, ko ima manj kot 50 % deleža v kapitalu drugega podjetja so naslednji (Financial reporting, 2005, str. 314):

- če ima podjetje v drugem podjetju večino glasovalnih pravic, ali
- če ima podjetje pravico imenovati oziroma odpoklicati večino članov uprave in nadzornega sveta drugega podjetja, ali
- če ima pravico do prevladujočega vpliva nad drugim podjetjem na podlagi podjetniške pogodbe oziroma na podlagi drugega pravnega temelja, ali
- če ima v podjetju najmanj 20 % glasovalnih pravic in je bila večina članov uprave ali nadzornega sveta tega podjetja, ki so opravljali to funkcijo v preteklem poslovnem letu in jo še opravljajo takrat, ko je treba sestaviti konsolidirana poročila, imenovana izključno zaradi izvrševanja glasovalnih pravic nadrejenega podjetja, ali
- če je delničar oziroma družbenica v drugem podjetju in če na podlagi dogovora z drugim delničarjem oziroma družbenikom tega podjetja nadzoruje večino glasovalnih pravic v njej, ali
- če je podjetje udeleženo v kapitalu drugega podjetja z najmanj 20 % in bodisi dejansko ima prevladujoč vpliv v njem bodisi sta oba podrejena enotnemu vodenju drugega podjetja.

Ta podjetja se torej štejejo za povezana in morajo sestavljati konsolidirane (uskupinjene) računovodske izkaze.

➤ Konsolidiranje (uskupinjevanje) računovodskih izkazov podjetij v skupini

Sestavljanje konsolidiranih računovodskih izkazov je bilo uvedeno v Sloveniji v letu 1993 s sprejetjem Zakona o gospodarskih družbah in Slovenskih računovodskih standardov.

Konsolidirani računovodski izkazi so skupek računovodskih izkazov posameznih med seboj povezanih podjetij, ki prikazuje premoženjsko in finančno stanje ter poslovni izid, kot bi šlo za eno samo podjetje. Sestavljeni so na podlagi izvirnih računovodskih izkazov upoštevanih podjetij z ustreznimi konsolidacijskimi (uskupinjevalnimi) popravki, ki pa niso predmet knjiženja v računovodskih razvidih upoštevanih podjetij (SRS 2001, 2002, stran 12).

Skupino podjetij sestavljajo tako po slovenskih kot po mednarodnih računovodskih standardih (SRS 2001, 2002, str. 19):

- obvladujoče podjetje,

- podjetja, odvisna od njega zaradi deleža v kapitalu (nad 50 %),
- podjetja, odvisna od njega zaradi prevladujočega vpliva iz drugih razlogov,
- pridružena podjetja, v katerih ima pomemben, ne pa tudi prevladujoč vpliv (od 20 % do 49,9 %), ter
- podjetja, obvladovana skupaj z drugimi lastniki.

Zakon o gospodarskih družbah dopušča možnost, da se v kondolidacijo ne vključi eno ali več podrejenih podjetij, če to ni pomembno za resničnost in poštenost prikaza finančnega položaja in poslovnega izida skupine. Z možnostjo izpustitve nepomembnih družb iz konsolidiranja se približujemo praksi v drugih evropskih državah. Prednost so lahko manjši stroški konsolidiranja, slabost pa, da je presojanje o pomembnosti vedno povezano s subjektivnimi ocenami, ki so lahko precej različne v očeh lastnikov, upnikov, sestavljalcev konsolidiranih računovodskih izkazov in revizorjev.

Konsolidiranih računovodskih izkazov pa ni potrebno izdelovati matičnemu podjetju, ki je samo odvisno podjetje, če pridobi privolitev lastnikov manjšinskih kapitalskih deležev. Takšno matično podjetje mora pojasniti razloge, zaradi katerih ni izdelalo konsolidiranih računovodskih izkazov, skupaj s podlagami, na katerih je zasnovano obračunavanje odvisnih podjetij v njihovih posamičnih računovodskih izkazih (Odar, 2002, str. 43).

V Sloveniji uporabljamo dve vrsti konsolidiranja:

- popolno konsolidiranje in
- sorazmerno konsolidiranje.

V primeru obvladujočega podjetja in od njega odvisnih podjetij gre za popolno konsolidiranje. To pomeni združevanje računovodskih izkazov obvladujočega podjetja in njegovih odvisnih podjetij od postavke do postavke, tako da se seštevajo sorodne postavke sredstev, dolgov, kapitala, prihodkov in odhodkov (Odar, 2002, str.43).

Sorazmerno konsolidiranje pa je upoštevanje skupaj obvladovanih podjetij v skupinskih računovodskih izkazih njihovega sestavljalca kot podvižnika. Postopki pri sorazmernem konsolidiranju so podobni postopkom pri popolnem konsolidiranju, le da se vsa sredstva in dolgovi ter prihodki in odhodki zajemajo samo do velikosti sorazmernega deleža, ki pripada podvižniku. Podvižnik preneha uporabljati sorazmerno konsolidiranje, če preneha soobvladovati podjetja.

1.2.1.2 Naložbe v delnice in deleže pridruženih podjetij

Tako po slovenskih kot po mednarodnih računovodskih standardih (IAS 28) so dolgoročne finančne naložbe v delnice in deleže pridruženih podjetij naložbe obvladujočega podjetja v pridružena podjetja, v katerih ima obvladujoče podjetje pomemben, ne pa tudi prevladujoč vpliv. Šteje se, da ima podjetje pomemben vpliv v pridruženem podjetju takrat, ko ima

posredno ali neposredno 20 % ali več glasovalne moči, razen če je mogoče nedvoumno dokazati, da to ni res (Odar, 2002, str. 43).

Dokaz za vlagateljov pomembni vpliv je tako po Slovenskih računovodskih standardih (Odar, 1998b, str. 21) kot po Mednarodnih računovodskih standardih (Financial Reporting, 2005, str. 314) običajno eno ali več naštetih dejstev:

- zastopstvo v upravnem odboru ali ustreznem odločevalnem organu podjetja, v katero vlaga;
- sodelovanje pri odločanju;
- pomembni posli med vlagateljem in podjetjem, v katero vlaga;
- medsebojno izmenjevanje vodilnega osebja;
- zagotavljanje bistvenih strokovnih informacij.

V primeru, ko ima vlagatelj neposredno ali posredno prek odvisnih podjetij, v podjetju, v katero vlaga, manj kot 20 % glasovalne moči, velja, da nima pomembnega vpliva, razen če je to mogoče nedvoumno dokazati.

1.2.1.3 Metode obračunavanja in pripisovanja dobička

Tako slovenski računovodski standardi kakor tudi mednarodni računovodski standardi ločijo dve metodi obračunavanja in pripisovanja dobička matični družbi in sicer:

- kapitalsko metodo (equity method) in
- naložbeno metodo (cost method).

➤ Kapitalska metoda

Obvladujoče, odvisna in pridružena podjetja morajo biti zajeta v skupinske računovodske izkaze, ki jih pripravi obvladujoče podjetje. Finančne naložbe obvladujočega podjetja v kapital odvisnih in pridruženih podjetij pa morajo biti v posamičnih računovodskih izkazih obvladujočega podjetja ovrednotene po kapitalski metodi. Po tej metodi za del dobička, ki po ugotovitvi odvisnega ali pridruženega podjetja (ko razporeditev dobička potrdi njegov organ upravljanja) pripada obvladujočemu podjetju, slednje takoj poveča finančno naložbo v odvisno oziroma pridruženo podjetje in obenem izkaže finančni prihodek ali posebni prevrednotovalni popravek kapitala. Prejeti deleži v dobičku (dividende) se v trenutku prejema izkažejo kot prejeta sredstva in za isti znesek se zmanjšajo dolgoročne finančne naložbe v kapital. V vseh tistih primerih, ko je bilo posledica prevrednotenja zaradi okrepitev oblikovanje posebnega prevrednotovalnega popravka kapitala, pa je potrebno za prejete deleže v dobičku (dividende) še zmanjšati posebni prevrednotovalni popravek kapitala in pripoznati finančne prihodke (Odar, 2005, str. 32).

Če gre za naložbo v pridruženo podjetje, v katerem ima obvladujoče podjetje pomemben, ne pa tudi prevladujoč vpliv (kapitalski deleži od 20 % do 49,9 %), se za tisti del čistega dobička, ki pripada obvladujočemu podjetju, poveča posebni prevrednotovalni popravek kapitala; ko pa so deleži v dobičku nakazani, se zmanjša posebni prevrednotovalni popravek kapitala in se pripoznajo finančni prihodki. Če se vrednost dolgoročne finančne naložbe zmanjša (če odvisno ali pridruženo podjetje ugotovi izgubo v poslovanju), mora obvladujoče podjetje oblikovati popravek vrednosti dolgoročne finančne naložbe, saj je treba po SRS finančne naložbe v kapital odvisnih in pridruženih podjetij prevrednotovati zaradi oslabitve, ko naložbe izgubljajo vrednost. Pri tem gre za dolgoročno izgubljanje vrednosti. Če se vrednost take finančne naložbe (prevrednotene zaradi slabitve) pozneje zopet poveča, je treba stornirati popravek njene vrednosti zaradi oslabitve (Odar, 2005, str. 32).

➤ Naložbena metoda

Vse kapitalske naložbe obvladujočega podjetja, ki niso naložbe v odvisna ali pridružena podjetja, so naložbe v druga podjetja. Dolgoročne finančne naložbe v kapital teh podjetij se vrednotijo po naložbeni metodi. Drugače kot pri kapitalski metodi se pri naložbeni metodi kot prihodek od financiranja v vlagateljevem podjetju izkaže samo tisti dobiček, ki in ko je nakazan na transakcijski račun vlagateljevega podjetja. Ta metoda torej ne temelji na obračunu, temveč na finančnih tokovih. Izplačane zneske, kolikor presegajo del dobička, ki pripada vlagateljevemu podjetju, je treba obravnavati kot vračilo nabavne vrednosti in zato tudi izkazati kot zmanjšanje dolgoročne finančne naložbe (Odar, 2005, str. 34).

To pomeni, da finančne naložbe niso neposredno odvisne od poslovnih izidov podjetij, v katera so vlagatelji vložili svoja sredstva, razen če se njihove vrednosti zmanjšujejo in jih je zaradi tega treba prevrednotovati zaradi oslabitve. Vrednosti dolgoročnih finančnih naložb v pridružena in druga podjetja tako ni mogoče povečevati na račun dobičkov v teh podjetjih, dokler se ne izplačajo, saj se v takih primerih kot finančni prihodek v vlagateljevem podjetju izkaže samo tisti dobiček oziroma njegov del, ki je bil nakazan na transakcijski račun vlagateljevega podjetja. Ugotovljena izguba ne vpliva neposredno na izkazovanje dolgoročne finančne naložbe v vlagateljevem podjetju, kljub temu pa je potrebno ugotavljati, ali so dolgoročne finančne naložbe v kapital drugih podjetij oslabiljene, in jih prevrednotovati zaradi oslabitve, kadar je njihova knjigovodska vrednost večja od nadomestljive vrednosti (Odar, 2005, str. 34).

1.2.2 Druge vrste dolgoročnih finančnih naložb

➤ Dolgoročne finančne naložbe v odkupljene lastne delnice in deleže

Dolgoročne naložbe v lastne delnice in deleže so odkupi lastnih delnic oziroma deležev, ki jih podjetje namerava posedovati dlje kot eno leto in se štejejo kot trezorske delnice oziroma deleži. Se le formalno obravnavajo kot posebna vrsta dolgoročnih finančnih naložb, ker zmanjšujejo vpisani kapital. To velja tudi za nevplačane vpisane delnice, ki zapadejo v plačilo v dolgem roku in se formalno štejejo kot terjatve do vpisnikov (Odar, 2005, str. 29).

➤ Naložbene nepremičnine

So posebna vrsta dolgoročnih finančnih naložb. Gre za nepremičnine, ki se ne uporabljajo za proizvodnjo ali dobavljanje blaga ali storitev, za pisarniške namene ali za prodajo v rednem poslovanju, ampak jih ima podjetje v posesti za trgovanje ali jih daje v finančni najem, da bi z njimi dolgoročno dosegalo donose. Te nepremičnine so posedovane pri lastniku ali najemniku pri finančnem najemu, da bi prinašale najemnino ali povečevale vrednost dolgoročne finančne naložbe ali pa oboje, saj gre za finančne naložbe, ki jih podjetja izkazujejo na podlagi pravil presredstvenja, to je nalaganja sredstev (praviloma denarnih) v drugo obliko, katerega namen je povečevanje finančnih, in ne poslovnih prihodkov. Naložbene nepremičnine se tako ne amortizirajo, jih pa je potrebno prevrednotiti zaradi oslabitve. Ker pa so naložbene nepremičnine sestavni del dolgoročnih finančnih naložb, se jih podjetje lahko odloči prevrednotiti zaradi okrepitve (Odar, 2005, str. 35).

Te finančne naložbe se prikazujejo ločeno od drugih dolgoročnih finančnih naložb, pa tudi od osnovnih sredstev.

➤ Naložbene premičnine

So ravno tako posebna vrsta dolgoročnih finančnih naložb in obsegajo naložbe v plemenite kovine, drage kamne, umetniška dela in podobno tržljivo blago, ki naj bi ga podjetje posedovalo dlje kot leto dni (Odar, 2005, str. 29).

➤ Dolgoročne finančne naložbe v finančne dolgove drugih podjetij

Dolgoročne finančne naložbe v finančne dolgove drugih podjetij, države ali drugih izdajateljev so naložbe v dana dolgoročna posojila, naložbe v kupljene obveznice drugih podjetij ali države in naložbe v izpeljane finančne instrumente, ki jih namerava imeti podjetje naložbenik v posesti v obdobju, daljšem od leta dni, in ne v posesti za trgovanje (Odar, 2005, str. 29).

1.3 OPREDELITEV IN RAZVRŠČANJE KRATKOROČNIH FINANČNIH NALOŽB

Kratkoročne finančne naložbe so sredstva, ki jih ima podjetje naložbenik, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, kratkoročno povečevalo svoje finančne prihodke. Kratkoročno finančno naložbo pa lahko opredelimo tudi kot finančno naložbo, ki naj se ne bi obdržala več kot leto dni in s katero naj bi se trgovalo (Odar, 2005, str. 48).

Po SRS 6 je potrebno v poslovnih knjigah ločeno izkazovati kratkoročne finančne naložbe v (Odar, 2005, str. 49):

- kapital drugih podjetij,
- dolgove drugih podjetij, države ali drugih izdajateljev,

- finančna sredstva kratkoročne narave, ki niso vezana na proizvodnjo in opravljanje storitev v podjetju naložbeniku, ter
- terjatve, ki jih ima podjetje v posesti za trgovanje.

Za kratkoročne (kot tudi dolgoročne) finančne naložbe velja, da se finančne naložbe v kapital in finančne dolgove drugih podjetij, države ali drugih izdajateljev razčlenjujejo na tiste, ki se nanašajo na uskupinjena odvisna podjetja, neuskupinjena odvisna podjetja, pridružena podjetja, skupaj obvladovana podjetja in druge. Zaradi sestavljanja skupinskih računovodskih izkazov se obravnavajo posebej. Posebej se obravnavajo tudi deleži v skupnih dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložbah v posebni vrsti skupnih podvigov (SRS 2001, 2002, str. 61).

Ravno tako se dolgoročne (in kratkoročne) finančne naložbe razčlenjuje na tiste, ki se nanašajo na stranke v državi, in na tiste, ki se nanašajo na stranke v tujini. Obravnavajo se posebej, ker je treba v drugem primeru pri sestavljanju skupinskih računovodskih izkazov zneske v domači valuti prevesti v zneske v ustrezni tuji valuti in obratno (SRS, 2002, str. 61).

1.4 VRSTE KRATKOROČNIH FINANČNIH NALOŽB

➤ Kratkoročne finančne naložbe v kapital drugih podjetij

Kratkoročne finančne naložbe v kapital drugih podjetij so naložbe v kapitalske deleže pri njih, ki jih namerava imeti podjetje naložbenik v posesti za trgovanje (SRS, 2002, str. 61).

➤ Kratkoročne finančne naložbe v dolgove drugih podjetij, države ali drugih izdajateljev

Kratkoročne finančne naložbe v finančne dolgove drugih podjetij, države ali drugih izdajateljev so naložbe v dana kratkoročna posojila, naložbe v kupljene menice ali druge kratkoročne dolžniške vrednostne papirje drugih podjetij ali države ter naložbe v izpeljane finančne instrumente, ki jih podjetje naložbenik namerava imeti v posesti za trgovanje (SRS 2001, 2002, str. 61).

Izpeljani (izvedeni) finančni instrument je lahko ena izmed kratkoročnih finančnih naložb, ki jih podjetje poseduje predvsem zaradi trgovanja ali varovanja pred tveganji. To je finančni instrument:

- katerega vrednost se spremeni zaradi spremembe obrestne mere, tečaja vrednostnih papirjev, cene blaga, valutnega tečaja, indeksa cen, kreditne sposobnosti in podobnih spremenljivk,
- ki ne zahteva začetne čiste finančne naložbe ali ki zahteva le majhno čisto začetno finančno naložbo in
- ki se poravna v prihodnosti.

Izpeljani finančni instrumenti so na primer blagovna ali finančna rokovna pogodba, pogodba o finančni zamenjavi in pogodba o opcijah. Take instrumente pa se lahko uporablja tudi kot instrument za varovanje pred tveganjem. (SRS 2001, 2002, str. 57).

➤ Kratkoročne finančne naložbe v delnice, med njimi tudi lastne delnice

Kratkoročne naložbe v odkupljene lastne delnice, s katerimi namerava podjetje trgovati, se štejejo kot trezorske delnice in se lahko obravnavajo le formalno kot posebna vrsta kratkoročnih finančnih naložb, ker zmanjšujejo vpisani kapital. To velja tudi za nevplačane vpisane delnice, ki zapadejo v plačilo v kratkem roku in so formalno terjatve do vpisnikov (SRS 2001, 2002, str. 62).

1.5 VREDNOTENJE FINANČNIH NALOŽB

Dolgoročne in kratkoročne finančne naložbe v kapital, lastniški vrednostni papirji drugih podjetij ali dolžniški vrednostni papirji drugih podjetij ali države se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti, ki je enaka bodisi plačanemu znesku denarja ali njegovih ustreznikov bodisi pošteni vrednosti drugih nadomestil za nakup, ki jih je dal naložbenik, na dan menjave, povečani za stroške, ki jih je mogoče pripisati neposredno naložbi. V SRS 3.18 je tudi določeno, da je nabavno vrednost treba preračunati, če pride do pojava, ki vpliva na znesek nadomestila za nakup, po datumu nakupa, če je plačilo zneska nadomestila verjetno in če je mogoče znesek nadomestila zanesljivo oceniti (SRS 2001, 2002, str. 41).

Novost v prenovljenih slovenskih računovodskih standardih je vštevanje stroškov, ki jih je mogoče pripisati neposredno finančni naložbi, v njeno nabavno vrednost. Podobno rešitev najdemo tudi v mednarodnih računovodskih standardih (IFRS 39). Gre za dodatne stroške posla, ki jih lahko pripišemo neposredno finančni naložbi. S stroški posla razumemo nadomestila in odpravnine, plačane zastopnikom, svetovalcem, borznim posrednikom in trgovcem, dajatve nadzornim organom ter tudi davek (če je) in druge davščine od prenosa (če so). Stroški posla pa ne vsebujejo premij ali popustov pri dolgu, stroškov financiranja ali porazdelitve notranjih stroškov splošnih služb in uprave.

Dolgoročna ali kratkoročna finančna naložba v dano dolgoročno posojilo pa se ob začetnem pripoznanju izmeri po plačanem znesku, ki se šteje kot glavnica posojila. Ob utemeljenih razlogih na podlagi pogodb se lahko vštevajo v glavnico tudi pripisane obresti.

Finančne naložbe se lahko tudi prevrednotujejo, kar pomeni spremembo njihove knjigovodske vrednosti; kot prevrednotenje pa se ne štejejo pogodbeni pripis obresti in druge spremembe glavnice naložbe. Pojavi se predvsem kot prevrednotenje dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb zaradi njihove okrepitve, prevrednotenje dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb zaradi njihove oslabitve ali prevrednotenje dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb zaradi odprave njihove oslabitve. Finančne naložbe se lahko prevrednotijo zaradi okrepitve, obvezno pa je njihovo prevrednotenje zaradi slabitve. Opravi se lahko na koncu poslovnega leta ali med njim (SRS 2001, 2002, str. 42, 63).

Dolgoročne finančne naložbe se zaradi okrepitve lahko prevrednotijo v zvezi s lastniškimi vrednostnimi papirji, dolgoročnimi in kratkoročnimi dolžniškimi vrednostnimi papirji in drugimi z njimi povezanimi finančnimi instrumenti, če njihova dokazana poštena vrednost pred odštetjem stroškov posla, ki se utegnejo pojaviti ob prodaji ali drugačni odtujitvi, presega njihovo knjigovodsko vrednost. Poštena vrednost je dokazana, če (SRS 2001, 2002, str. 42, 63):

- je objavljena cena na delujočem trgu borznih vrednostnih papirjev,
- lahko denarne tokove utemeljeno oceni neodvisna ocenjevalna agencija,
- obstaja model vrednotenja, pri katerem so vložki podatkov vanj dokazani, ker prihajajo z delujočega trga, in
- v zvezi z danimi dolgoročnimi in kratkoročnimi posojili, ki niso v posesti za trgovanje, dolgoročnimi in kratkoročnimi dolžniškimi vrednostnimi papirji v posesti do zapadlosti v plačilo in drugimi vrednostnimi papirji, katerih poštene vrednosti ni mogoče dokazati, pa, če njihova po metodi veljavne obrestne mere izmerjena odplačna vrednost presega knjigovodsko.

Knjigovodska vrednost takšnih dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb se lahko poveča do njihove poštene vrednosti. V tem primeru je treba za razliko povečati prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi s finančnimi naložbami. Prevrednotenje zaradi okrepitve je treba opraviti za vsako posamezno finančno naložbo, tako da jo tudi v računovodskih razvidih spremljamo od pridobitve (nabavna vrednost) prek prevrednotenja zaradi okrepitve ter odtujitve do pripoznanja prevrednotovalnih finančnih prihodkov ali odhodkov (SRS 2001, 2002, str. 42, 63).

Dolgoročne finančne naložbe v tista podjetja, s katerih vrednostnimi papirji se ne trguje na borznem ali prostem trgu, pa se ne morejo prevrednotovati zaradi okrepitve, razen okrepitve kot posledice spremembe vrednosti evra, če se opravlja splošno prevrednotenje kapitala. Za ta učinek prevrednotenja je potrebno povečati prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi s finančnimi naložbami (SRS 2001, 2002, str. 42).

Tako dolgoročne kot kratkoročne finančne naložbe se zaradi okrepitve prevrednotijo tudi v zvezi z danimi dolgoročnimi ali kratkoročnimi posojili, ki niso v posesti za trgovanje, dolgoročnimi ali kratkoročnimi dolžniškimi vrednostnimi papirji v posesti do zapadlosti in drugimi vrednostnimi papirji, katerih poštene vrednosti ni mogoče dokazati, če njihova po metodi veljavne obrestne mere izmerjena odplačna vrednost presega njihovo knjigovodsko vrednost (SRS 2001, 2002, str. 42, 63).

Finančne naložbe se zaradi oslabitve prevrednotijo v zvezi z lastniškimi vrednostnimi papirji, dolgoročnimi in kratkoročnimi dolžniškimi vrednostnimi papirji v posesti za prodajo in drugimi z njimi povezanimi finančnimi instrumenti, če je njihova dokazana poštena vrednost pred odštetjem stroškov posla, ki se utegnejo pojaviti ob prodaji ali drugačni odtujitvi, manjša od njihove knjigovodske vrednosti. Knjigovodsko vrednost takšnih finančnih naložb je treba

zmanjšati do njihove dokazane poštene vrednosti in za razliko zmanjšati tudi prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi z dolgoročnimi ali kratkoročnimi finančnimi naložbami, ki se je pri prevrednotenju pojavil pri istih finančnih naložbah; če je izrabljen ali če ga ni, je razlika prevrednotovalni finančni odhodek v zvezi z dolgoročnimi ali kratkoročnimi finančnimi naložbami in vpliva na poslovni izid (SRS 2001, 2002, str. 43, 64).

Finančne naložbe se zaradi oslabitve prevrednotijo tudi v zvezi z danimi dolgoročnimi ali kratkoročnimi posojili, ki niso v posesti za trgovanje, dolgoročnimi ali kratkoročnimi dolžniškimi vrednostnimi papirji v posesti do zapadlosti in drugimi vrednostnimi papirji, katerih poštene vrednosti ni mogoče dokazati, če je njihova po metodi veljavne obrestne mere izmerjena odplačna vrednost manjša od njihove knjigovodske vrednosti. Knjigovodsko vrednost takšnih dolgoročnih finančnih naložb je treba zmanjšati do njihove odplačne vrednosti in za razliko zmanjšati tudi prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi s finančnimi naložbami; če je izrabljen ali če ga ni, je razlika prevrednotovalni finančni odhodek v zvezi z dolgoročnimi ali kratkoročnimi finančnimi naložbami in vpliva na poslovni izid (SRS 2001, 2002, str. 43, 64).

Finančne naložbe se zaradi odprave oslabitve prevrednotijo, če dokazana poštena oziroma odplačna vrednost finančnih inštrumentov presega njihovo zaradi oslabitve zmanjšano knjigovodsko vrednost. Za razliko je treba povečati knjigovodsko vrednost takšnih dolgoročnih ali kratkoročnih finančnih naložb in hkrati tudi prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi z kratkoročnimi ali dolgoročnimi finančnimi naložbami, ki je bil pri istih finančnih naložbah zmanjšan. Če se je zaradi oslabitve pri njem pojavil prevrednotovalni finančni odhodek v zvezi z finančnimi naložbami, ga je treba odpraviti (SRS 2001, 2002, str. 43, 64).

2 POSTOPKI REVIDIRANJA

2.1 OPREDELITEV REVIDIRANJA

V širšem pomenu lahko revidiranje opredelimo kot “sistematični postopek nepristranskega pridobivanja in vrednotenja dokazov v zvezi z uradnimi trditvami o gospodarskem delovanju in dogodkih za ugotavljanje stopnje skladnosti teh uradnih trditev z uveljavljenimi sodili in poročanje o izsledkih zainteresiranim uporabnikom” (Taylor, Glezen, 1996, str. 32).

Slovenski računovodski standardi opredeljujejo revidiranje kot pretežno popravljalno, na izvedenskem obnavljanju zasnovano poznejše nadziranje, s katerim se ukvarjajo organi, ki niso organizacijsko vključeni v nadzirano poslovanje in v njem ne delujejo po načelu stalnosti.

V Sloveniji ureja področje revidiranja Zakon o revidiranju, ki je v veljavi od leta 2001. Zakon upošteva osmo smernico Evropske unije in Mednarodne revizijske standarde, ki jih izdajata

IFAC (International Federation of Accountants) in IAPC (International Auditing Practise Committee).

Revidiranje računovodskih izkazov po Zakonu o revidiranju pomeni preizkušanje in ocenjevanje računovodskih izkazov ter podatkov in metod, uporabljenih pri njihovem sestavljanju, in na podlagi tega dajanje neodvisnega strokovnega mnenja o tem, ali računovodski izkazi v vseh pomembnejših pogledih podajajo resničen in pošten prikaz finančnega stanja in poslovni izid pravne osebe v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi (Zakon o revidiranju, 2001, člen 1).

Zakon o gospodarskih družbah 2004 v 54. členu določa, da morajo biti najkasneje v šestih mesecih po preteku poslovnega leta pregledana s strani revizorja letna poročila velikih in srednjih kapitalskih podjetij, dvojnih podjetij in letna poročila tistih majhnih podjetij, katerih vrednostni papirji kotirajo na borzi, ter konsolidirana poročila. Pregledana morajo biti pod pogoji, določenimi z zakonom, ki ureja revidiranje.

Revidiranje obsega:

- oblikovanje in vrednotenje dokazov o trditvah v zvezi s predmetom nadziranja in
- poročanje o ugotovitvah uporabnikom v obliki takšnih informacij, ki jih uporabniki zahtevajo zato, da lahko na tej podlagi ustrezno ukrepajo.

2.2 VRSTE REVIDIRANJ

Revizijo lahko razdelimo v tri najpomembnejše kategorije (Whittington, Pany, 2001, str. 11):

- revidiranje računovodskih izkazov,
- revidiranje skladnosti s predpisi,
- revidiranje poslovanja.

Revidiranje računovodskih izkazov se nanaša na revidiranje bilance stanje, izkaza poslovnega izida in finančnega izkaza. Cilj je preveriti, ali so bili ti izkazi pripravljeni v skladu s splošno sprejetimi računovodskimi načeli (Whittington, Pany, 2001, str.11). Po drugi razlagi je revidiranje računovodskih izkazov zbiranje dokazov o uradnih trditvah v računovodskih izkazih podjetja in uporabljanje teh dokazov za preverjanje njihove skladnosti s splošno sprejetimi računovodskimi načeli (standardi) ali drugimi temelji računovodstva (Taylor, Glezen, 1996, str. 33).

Revidiranje skladnosti s predpisi je ugotavljanje, ali oseba ali podjetje upošteva usmeritve, zakone ali druge predpise. Sodila, po katerih se preverja delovanje osebe ali podjetja, so lahko navodila ravnateljstva ali zakon z izvedbenimi predpisi (Whittington, Pany, 2001, str. 11).

Revidiranje poslovanja sodi v širše pojmovanje revidiranja. Nanaša se na vsestransko preizkušanje poslovanja podjetja, da se oceni njihov sistem, kontrole, nastop ter učinkovitost,

uspešnost in ekonomičnost poslovanja (Whittington, Pany, 2001, str. 783). Posebni odbor AICPA za revidiranje poslovanja in poslovedenja opisuje revidiranje poslovanja kot “sistematično pregledovanje delovanja organizacije glede na določene cilje, katerega nameni so oceniti dosežke, ugotoviti možnosti za izboljšave in razviti priporočila za izboljšave ali nadaljnje delovanje” (Taylor, Glezen, 1996, str. 34).

Tabela 1: Primerjava revidiranja računovodskih izkazov, revidiranja skladnosti s predpisi in revidiranja poslovanja

Revidiranje računovodskih izkazov	Revidiranje skladnosti s predpisi	Revidiranje poslovanja
Preverja uradne trditve o računovodskih izkazih	Preiskuje delovanje osebe ali podjetja	Preiskuje celotno delovanje podjetja ali njegov del
Sodila so splošno sprejeti računovodski standardi	Sodila so usmeritve, zakoni in drugi predpisi	Sodila so določeni cilji organizacije
Poročila o resničnosti in poštenosti računovodskih izkazov v skladu z računovodskimi načeli (standardi)	Poročila o skladnosti s predpisi	Poročila o priporočenih izboljšavah

Vir: Taylor, Glezen, 1996, str. 35.

2.3 REVIDIRANJE RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

Pri revidiranju računovodskih izkazov revizorji zbirajo računovodske dokaze in zagotavljajo visoko raven gotovosti, da se računovodski izkazi podjetja skladajo s splošno sprejetimi računovodskimi načeli ali drugimi temelji računovodstva. Revizija računovodskih izkazov vključuje raziskovanje in pregledovanje računovodskih zapisov ter preizkušanje tudi drugih evidenc, ki so podporne izkazom podjetja. Z razumevanjem notranjih kontrol podjetja, pregledovanjem dokumentov, opazovanjem sredstev, poizvedovanjem znotraj in zunaj podjetja ter izvajanjem drugih revizijskih postopkov pa revizor zbere dokaze za izdajo revizijskega poročila, ki vsebuje revizijsko mnenje (Whittington, Pany, 2001, str. 4).

V Sloveniji Zakon o revidiranju opredeljuje revidiranje računovodskih izkazov kot preizkušanje in ocenjevanje računovodskih izkazov ter podatkov in metod, uporabljenih pri njihovem sestavljanju, in na podlagi tega dajanje neodvisnega strokovnega mnenja o tem, ali računovodski izkazi v vseh pomembnejših pogledih podajajo resničen in pošten prikaz finančnega stanja in poslovni izid pravne osebe v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi (Zakon o revidiranju, 2001, člen 1).

2.4 NAMEN IN TEMELJNA NAČELA REVIDIRANJA

Namen revidiranja računovodskih izkazov je omogočiti revizorju, da izrazi revizijsko mnenje, ali so računovodski izkazi v vseh pomembnejših pogledih resničen in pošten prikaz finančnega stanja in poslovnega izida pravne osebe ter ali so v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi (Odar, 2005, str. 15).

Revizor pa mora pri revidiranju izhajati iz naslednjih temeljnih zahtev (Odar, 2005, str. 16):

- Revizija je neodvisno preiskovanje računovodskih izkazov ali z njimi povezanih računovodskih informacij pravne osebe ne glede na to, ali je usmerjena v ustvarjanje dobička ali ne, in ne glede na njeno velikost ali pravno obliko, če je namen takšnega preiskovanja podati sodbo o njih.
- Revizor je sicer odgovoren za oblikovanje in izražanje mnenja o računovodskih izkazih, za pripravljane računovodskih izkazov pa odgovarja ravnateljstvo podjetja. To odgovarja tudi za vodenje ustreznih poslovnih knjig in delovanje notranjih kontrol, izbiranje in uporabljanje računovodskih usmeritev ter varovanje premoženja podjetja. Revidiranje računovodskih izkazov ne razbremenjuje ravnateljstva njegovih dolžnosti.
- Revizor mora preiskati in oceniti sklepe, zasnovane na revizijskih dokazih, ki so podlaga za njegovo mnenje o računovodskih informacijah. Pri preiskovanju in ocenjevanju mora oblikovati splošne sklepe, ali
 - a) so računovodske informacije pripravljene na podlagi sprejemljivih računovodskih pravil in ali se ta tudi dosledno uporabljajo;
 - b) so računovodske informacije usklajene z zakoni in drugimi predpisi, ki urejajo sestavljanje računovodskih izkazov;
 - c) se videnje, predstavljeno v računovodskih informacijah, v celoti ujema z revizorjevimi spoznanji o poslovanju revidiranega podjetja;
 - d) ali so ustrezno razkrite vse pomembne zadeve, potrebne za ustrezno predstavljanje računovodskih informacij.
- Revizijsko poročilo mora vsebovati jasno pisno izraženo mnenje o računovodskih informacijah. Mnenje brez pridržkov pomeni, da je revizor v vseh bistvenih pogledih zadovoljen z zadevami pod točko c.

Revidiranje mora biti v skladu z zakonom o revidiranju in mednarodnimi standardi revidiranja, kot merilo presoje pa mora revizor upoštevati slovenske računovodske standarde.

2.5 POSTOPKI REVIDIRANJA

Revidiranje, ki ga opravljajo revizijske družbe in po novem zakonu lahko tudi samostojni revizorji, mora potekati tako, kot je določeno v zakonu o revidiranju, s temeljnimi revizijskimi načeli in drugimi pravili revidiranja, ki jih sprejema Slovenski inštitut za revizijo, mednarodnimi standardi revidiranja (MRS) in mednarodnimi stališči o revidiranju, ki jih pri Mednarodnem združenju računovodskih strokovnjakov sprejema Mednarodni odbor za pravila revidiranja, drugimi zakoni, ki urejajo revidiranje posameznih pravnih oseb oziroma druge oblike revizije, ter predpisi, izdanimi na njihovi podlagi (Odar, 2005, str. 14).

Revizorjeva naloga je preveriti resničnost in poštenost računovodskih informacij ter podatkov, katere na podlagi izkušenj in svoje kritične presoje ovrednoti z revizijskim mnenjem. Da bi revizor lahko oblikoval svoje mnenje, mora preučiti in ovrednotiti celotni računovodski sistem in z njim povezani sistem notranje kontrole, ter izvesti vrsto preizkusov, poizvedb in

drugih postopkov preverjanja, da bi se prepričal, ali so navedbe v računovodskih izkazih ustrezne. Na podlagi tega je razviden namen revizije, ki skozi svoj postopek ugotavlja resničnost in dejanski obstoj stanj v računovodskih listinah.

Postopek revidiranja računovodskih izkazov navaja štiri glavne faze (Whittington, Pany, 2001):

- načrtovanje revizije,
- spoznavanje in preizkus ustroja notranjega kontroliranja,
- preizkusi podatkov,
- izdaja revizijskega poročila.

Ne glede na to, koliko faz vsebuje postopek revidiranja, je revizor osredotočen na celotno delovanje podjetja, ki je pomembno za računovodske izkaze. Tako faze revidiranja prehajajo iz ene v drugo in se med seboj prepletajo.

Tabela 2: Faze procesa revidiranja in tveganje

1. faza	2. faza	3. faza	4. faza
Načrtovanje revizije	Spoznanje in preizkus ustroja notranjega kontroliranja	Preizkusi podatkov	Izdaja revizijskega poročila
Ocenitev tveganja pri delovanju	Ocenitev tveganja pri kontroliranju	Ugotovitev tveganja pri odkrivanju	Ovrednotenje revizijskega tveganja

Vir: Taylor, Glezen, 1996, str. 239.

2.5.1 Načrtovanje revizije

Mednarodni standardi revidiranja (MSR 300 - Načrtovanje) določajo, da mora revizor načrtovati revizijo tako, da bo ta opravljena učinkovito in uspešno, pa tudi pravočasno. Načrtovanje revizije mora biti zasnovano na poznavanju naročnikovega poslovanja in je eden prvih in lahko bi rekli tudi najpomembnejših delov revizijskega posla. Načrti med drugim vključujejo (MSR 300, 1997, str. 5, 6):

- pridobitev zadostnih spoznaj o naročnikovem poslovanju ter zadostno razumevanje računovodskega sistema in sistema notranjega kontroliranja,
- ocenitev stopnje revizijskega tveganja,
- določitev in programiranje vrste, časovnega okvira in obsega nameravanih revizijskih postopkov,
- opazovanje predpostavke o časovni neomejenosti poslovanja v zvezi s sposobnostjo podjetja, da bo nadaljevalo poslovanje v predvidljivi prihodnosti, v glavnem obdobju, ki je krajše od leta dni po datumu bilance stanja,
- izdaja revizijskega poročila.

Vrsta, obseg in trajanje revizije so lahko iz leta v leto različni, predvsem pa je to odvisno od revizijskega tveganja. Revizor mora načrtovati revizijo tako, da je revizijsko tveganje čim manjše. S tem mislimo, da mora oblikovati in izvesti takšen program revidiranja, ki mu bo omogočil oblikovanje mnenja o računovodskih izkazih z nizko stopnjo tveganja sprejetja napačnega mnenja. Povedano drugače: revizor skuša oblikovati mnenje o računovodskih izkazih s čim nižjo stopnjo tveganja, da bo njegovo mnenje napačno (Taylor, Glezen, 1996, str. 240).

Revizor svojega mnenja ne more podati s 100 % gotovostjo, zato mora oceniti, kakšna stopnja tveganja je zanj še sprejemljiva za izdajo mnenja brez pridržka.

Ocenev stopnje revizijskega tveganja obsega naslednja tveganja (Whittington, Pany, 2001, str. 137):

- pri delovanju,
- pri kontroliranju,
- pri odkrivanju.

Poslovne lastnosti podjetja in okolje, v katerem podjetje deluje, vplivajo na tveganje pri delovanju. Je tveganje, da pride do bistveno napačnih navedb v računovodskih izkazih in spada med ključne sestavine spoznavanja poslovanja podjetja. Poslovne lastnosti podjetja, ki nakazujejo na visoko tveganje pri delovanju, so (Whittington, Pany, 2001, str. 137):

- nestabilna dobičkonosnost podjetja v primerjavi z drugimi podjetji v panogi,
- poslovni rezultati, ki so zelo občutljivi na ekonomske dejavnike,
- problem časovne neomejenosti delovanja podjetja (gre za domnevo, da podjetje niti nima namena niti potrebe, da bi povsem ustavilo ali pomembno skrčilo obseg svojega poslovanja),
- napake, odkrite v prejšnjih revizijah,
- vprašljiv sloves podjetja in nezadostno računovodsko znanje posloводства.

Tveganje pri kontroliranju vključuje nezanesljivost v delovanju notranjih kontrol, ki jih je uvedlo v poslovanje posloводство revidiranega podjetja. Gre za tveganje, da naročnikov sistem notranjega kontroliranja ne prepreči ali ne odkrije bistveno napačnih navedb. Za določitev stopnje tega tveganja morajo revizorji oceniti naročnikove notranje kontrole, predvsem tiste, ki vplivajo na zanesljivost prikazovanja računovodskih izkazov. Stopnja, s katero je treba oceniti in preizkusiti vsako vrsto kontrolnih postopkov, je določena na podlagi presoje, ki je odvisna od kakovosti ustroja notranjih kontrol, relativne uspešnosti pridobljenih revizijskih dokazov in delovanja ustroja notranjih kontrol, pa tudi od preizkusa podatkov, časovne opredelitve dela in pričakovanja v organizaciji. Revizor ga oceni glede na to, ali so postopki in usmeritve, ki jih podjetje uporablja pri svojem poslovanju, ter kontrolni postopki pravilno izbrani in učinkovito delujejo. Tveganje pri kontroliranju je torej nepretrgan razpon

od neobstoječih kontrol (visoko tveganje pri kontroliranju; visoko tveganje napačnih navedb zaradi napak in prevar) do zelo dobrih kontrol (nizko tveganje pri kontroliranju), ko revizor dobi visoko zagotovilo o zanesljivosti računovodskih informacij, ki se oblikujejo znotraj ureditve s preizkušanjem kontrol (Whittington, Pany, 2001, str. 138).

Tveganje pri odkrivanju je tveganje, da revizor ne odkrije preostalih bistveno napačnih navedb, torej pride do zaključka, da ne obstaja možnost bistveno napačnih navedb, ko dejansko obstaja. To tveganje revizor omeji s preizkušanjem podatkov in analitičnimi postopki (Whittington, Pany, 2001, str. 138).

2.5.2 Spoznavanje in preizkus ustroja notranjega kontroliranja

Spoznavanje in preizkus ustroja notranjega kontroliranja je druga faza v procesu revidiranja. Za revizorja je izredno pomembno poznavanje delovanja notranjih kontrol v podjetju, saj se lahko z njihovim preizkušanjem neposredno zniža v vsakem trenutku prisotno tveganje pri kontroliranju, posredno pa lahko to vpliva tudi na znižanje tveganja pri odkrivanju. Rezultat te faze je torej ocena tveganja pri kontroliranju, ki bistveno vpliva na načrtovanje vrste, obsega in časovnega okvirja preizkušanja podatkov.

Po mednarodnih revizijskih standardih gre pri notranjih kontrolah za organiziranost oziroma organizacijske ukrepe in usklajeno delovanje postopkov in metod, ki so potrebni v vsakdanjem delovanju oziroma poslovanju podjetja, da so zagotovljene čimboljša točnost, urejenost in tudi učinkovitost v delovanju vseh struktur v podjetju. Pod delovanjem notranjih kontrol tako razumemo v delovanje podjetja načrtno in sistematično vgrajene postopke in metode, ki s svojim delovanjem zagotavljajo točnost, zanesljivost in popolnost evidenc, ki zagotavljajo pravilno, pošteno in resnično izdelavo računovodskih izkazov, omogočajo varovanje premoženja, preprečujejo in odkrivajo napake in prevare v delovanju podjetja ter zagotavljajo spoštovanje in izvrševanje standardov, zakonov in načel, sprejetih v splošnih aktih podjetja v okviru dogovorjene poslovne politike podjetja, ki jo posredno ali neposredno določajo lastniki kapitala (Whittington, Pany, 2001, str. 242).

Po Taylorju je ustroj notranjega kontroliranja opredeljen kot skupek usmeritev in postopkov, postavljenih za dajanje primernega zagotovila, da bodo izbrani cilji podjetja doseženi. V tem primeru ga sestavljajo (Taylor, Glezen, 1996, str. 362):

- računovodski sistem (ureditev računovodenja),
- kontrolno okolje in
- kontrolni postopki.

Računovodski sistem predstavlja niz nalog v podjetju, pri katerih so poslovni dogodki obravnavani kot podlaga za vnašanje v računovodske evidence. Računovodski sistem je sestavljen iz računovodskih evidenc (glavna knjiga, dnevnik ...) ter dokaznih listin (račun, naročilnica ...). Dober računovodski sistem naj bi razpoznal, preračunaval, razvrščal, knjižil in povzemal poslovne dogodke ter poročal o njih. Poznavanje računovodskega sistema

pomaga revizorju razumeti, kako neki poslovni dogodek potuje skozi sistem, kako notranje kontrole preprečujejo morebitne napake in prevare, ki se pojavljajo pri toku poslovnega dogodka skozi tak sistem. Ravnanje posloводства je lahko pozitivno, kar pomeni, da prispeva k učinkovitosti računovodskega sistema, lahko pa je tudi negativno, kar pomeni, da praviloma opušča vpeljane kontrolne postopke na nižjih ravneh. Zato mora revizor preučiti ravnanje posloводства z vpogledom v razna poročila in notranje normativne akte ter s postavljanjem vprašanj in opazovanjem.

Kontrolno okolje se običajno opredeljuje kot celovit odnos lastnikov in posloводства podjetja do računovodskega sistema in vpeljanih kontrolnih postopkov. Pri tem gre za način razmišljanja in delovanja posloводства, organizacijski ustroj podjetja, metode določanja pooblastil in odgovornosti, uporabo notranje revizije, kadrovske politiko in zunanje vplive okolja.

Kontrolni postopki so smernice in postopki, ki poleg tistih, ki so že del kontrolnega okolja in računovodskega sistema, omogočajo razumno zagotovilo, da se dosegajo cilji podjetja glede na obravnavanja poslovnih funkcij, ohranjanja podatkov v evidencah in zavarovanja sredstev. Kontrolni postopki imajo neposreden vpliv na točnost, zanesljivost in popolnost računovodskih evidenc in s tem računovodskih izkazov.

Po Mednarodnih standardih revidiranja (MSR 400 - Ocenjevanje tveganja in notranje kontroliranje) se revizor pri reviziji računovodskih izkazov ukvarja samo s tistimi usmeritvami in postopki v ureditvah računovodenja in notranjega kontroliranja, ki ustrezajo uradnim trditvam v računovodskih izkazih.

Uradne trditve posloводства se nanašajo na (Taylor, Glezen, 1996, str. 261):

- obstoj ali pojavitev – Obstoj se nanaša na sredstva, dolgove in kapital iz bilance stanja v izbranem trenutku, pojavitev pa se nanaša na prihodke, odhodke in poslovni izid v opazovanem obdobju.
- pravice in obveznosti – Podjetje ima neokrnjene pravice do sredstev in dolguje obveznosti, prikazane v računovodskih izkazih.
- popolnost – Ravnateljstvo podjetja trdi, da računovodski izkazi vključujejo vsa sredstva, dolgove, kapital. Torej so vrednostno izraženi pojavi v celoti vključeni med postavke bilance stanja in izkaza poslovnega izida.
- ovrednotenje in razporeditev – sestavni deli sredstev, dolgov, kapitala, prihodkov, odhodkov, dobički in izgube so vključeni v računovodske izkaze v primernih zneskih.
- predstavitev ali razkritje – posamezni sestavni deli računovodskih izkazov so primerno razvrščeni in razkriti.

Informacije o notranjih kontrolah revizor pridobi z intervjuji z osebjem podjetja, iz revizijskega gradiva iz prejšnjih revizij, z opazovanjem podjetja ali preko navodil za uporabo,

ki jih uporabljajo v revidiranem podjetju. Pri zbiranju informacij o notranjih kontrolah revizor pogosto preverja pravilnost prikaza pretoka dokumentacije in sistema notranjih kontrol, kar pomeni, da na določenem številu dokumentov preveri prisotnost in pravilnost postopkov in kontrol.

Poznavanje notranjih kontrol je potrebno skozi celotno revizijo, zato revizorji posledično pripravljajo delovno gradivo tako, da podrobno opisujejo svoja spoznanja o sistemu notranjih kontrol. Pogosto sklicevanje na te papirje se uporablja kot podpora pri oblikovanju revizijskih postopkov, pri preverjanju, kje so dokumenti shranjeni, za seznanitev novega revizijskega osebja z notranjimi kontrolami in kot osvežitev ob začetku prihodnje revizije.

2.5.3 Preverjanje podatkov

Po sestavljenem načrtu dela za učinkovito izpeljano revizijo, revizor oceni tveganje pri delovanju in se spozna z ustrojem notranjega kontroliranja, pri katerem preizkusi delovanje notranjih kontrol, in oceni tveganje pri kontroliranju. Temu sledi tretja faza procesa revidiranja: preizkus podatkov in ocena tveganja pri odkrivanju. Na podlagi ocene tveganja pri delovanju in ocene tveganja pri kontroliranju revizor določi dopustno stopnjo tveganja pri odkrivanju, s tem pa oceni potreben obseg preizkušanja podatkov.

S preizkušanjem podatkov poskuša revizor ugotoviti, ali so računovodski podatki popolni, točni in nesporni. Da lahko oblikuje mnenje o računovodskih izkazih, pa mora zbrati ustrezne in zadostne revizijske dokaze.

Zadostnost in ustreznost sta med seboj tesno povezani in se nanašata na dokaze, zbrane na podlagi tako postopkov preverjanja kontrol kot tudi preizkušanja podatkov. Zadostnost je merilo količine zbranih revizijskih dokazov, ustreznost pa se nanaša na njihovo zanesljivost in tehtnost. Revizor se zato opira na dokaze, ki so bolj prepričevalni kot dokončni in iz različnih virov ali različnih vrst, da ustrezno podpre dano trditev.

Pri zbiranju revizijskih dokazov mora revizor upoštevati naslednje dejavnike, ki vplivajo na njihovo izbiro (Taylor, Glezen, 1996, str. 250):

- način zbiranja revizijskih dokazov (opazovanje, potrjevanje, izračunavanje, analiziranje, povpraševanje, preiskovanje, primerjanje, fizični pregled in štetje ter pregledovanje zapisnikov s sestankov),
- značilnost revizijskih dokazov (naročnikovi dokazi, dokazi zunanjih strank, revizorjevi dokazi),
- uradne trditve posloводства oz. revizijski cilji (obstoj, pravice in obveznosti, popolnost, vrednotenje, predstavitev in razkritje),
- revizijski postopki, ki so potrebni za dosego revizijskih ciljev.

Revizijski dokazi morajo kot celota omogočiti revizorju oblikovanje mnenja o računovodskih izkazih. To pa je odvisno predvsem od tega, kakšen je vir in kako je dokumentiran. Večje zagotovilo za prihodnje obravnavanje dokazov pa revizor pridobi, če zagotovi usklajenost vira in vrsto dokumentiranja. Na podlagi tega svoje delo dokumentira v delovnem gradivu. Zapiski oz. delovni papirji, ki jih izdelava pri reviziji, so poznejša podlaga za kakovostno presojo uradnih trditev v računovodskih izkazih in izdelavo revizijskega poročila.

2.5.4 Revizorjevo poročilo

Zadnja faza procesa revidiranja je izdaja revizijskega poročila, ki je namenjeno uporabnikom računovodskih izkazov.

Preden se revizor loti pisanja poročila, mora ponovno oceniti zbrane revizijske dokaze, preveriti delo svojih pomočnikov, vse pomembne dogodke po datumu bilance stanja do datuma izdaje poročila in predpostavko o delujočem podjetju, nato pa skupaj z naročnikom pretehtati še vse nerešene probleme, ki jih je odkril med revizijo.

Poročilo o dokončanem revidiranju s strokovnim mnenjem mora sestaviti in podpisati pooblaščen revizor. Poročilo o revidiranju mora obsegati (Odar, 2005, str. 17):

- pojasnilo o obsegu revidiranja, s katerim se navedejo računovodski izkazi, ki so bili predmet preizkušanja, in prikažejo uporabljeni revizijski standardi oziroma navedejo razlogi, zaradi katerih ti standardi niso bili uporabljeni;
- pojasnilo o podlagi za sestavitev računovodskih izkazov (računovodskih načelih in računovodskih standardih);
- razkritja vseh pomembnih postavk in dejstev (npr. povezane stranke, amortizacijske stopnje, pomembnejši dogodki ...);
- mnenje pooblaščenega revizorja, ali računovodski izkazih resnično prikazujejo finančno stanje in poslovni izid ter spremembe v finančnem položaju pravne osebe.

Vse napake oziroma predlogi za izboljšave, ki jih je revizor odkril med revidiranjem, so predmet pisma poslovodstvu in niso vključeni v revizijsko poročilo.

Najpomembnejši del revizijskega poročila je vsekakor revizorjevo mnenje. Slednji lahko izrazi enega od naslednjih mnenj (Odar, 2005, str. 19):

- pritrdilno (pozitivno) mnenje,
- pritrdilno (pozitivno) mnenje z dodatnim pojasnilom,
- mnenje s pridržkom,
- zavrnitev mnenja,
- odklonilno (negativno) mnenje.

Pritrdilno (pozitivno) mnenje izrazi revizor, ko:

- je revidiranje opravljeno v skladu s splošno sprejetimi revizijskimi standardi;
- so računovodski izkazi pripravljene v skladu s splošno sprejetimi računovodskimi standardi;
- je upoštevano načelo doslednosti;
- ne obstajajo pomembne okoliščine negotovosti;
- so računovodski izkazi s strani posloводства predstavljene pošteno.

Pritrdilno (pozitivno) mnenje z dodatnim pojasnilom zahtevajo določene okoliščine:

- revizijsko poročilo deloma temelji na poročilu drugega revizorja;
- revizor želi poudariti zadevo, ki je vključena v računovodske izkaze;
- računovodski izkazi niso pripravljene v skladu z računovodskimi standardi zaradi nenavadnih okoliščin;
- spremembe računovodskih smernic;
- negotovost glede dogodkov v prihodnosti, ki lahko vpliva na računovodske izkaze.

Mnenje s pridržkom revizor izrazi v primeru, ko sicer obstajajo nekatere pomanjkljivosti v zvezi s pripravo računovodskih izkazov, vendar se kljub tem pomanjkljivostim uporabniki lahko zanesejo nanje. Revizor izrazi mnenje s pridržkom zaradi:

- neustrezne uporabe računovodskih metod;
- omejitve obsega revidiranja;
- negotovosti.

Računovodski izkazi so razen navedenega pridržka pošteno predstavljene in so v skladu s splošno sprejetimi standardi.

Zavrnitev mnenja izrazi revizor v primeru, ko nima možnosti priti do pravih zaključkov o računovodskih izkazih, ker ni uspel dobiti zadostnih dokazov o resničnosti in poštenosti računovodskih izkazov. Razlogi za tako mnenje so lahko omejitve pri obsegu revidiranja ali okoliščine velike negotovosti.

Odklonilno (negativno) mnenje revizor izrazi v primeru, ko računovodski izkazi niso pošteno predstavljene v skladu s splošno sprejetimi standardi in so zavajajoči za uporabnika.

Kadar revizor izrazi mnenje, drugačno od pritrdilnega, mora v poročilo vključiti opis vseh bistvenih razlogov in po možnosti izmerjene možne učinke za računovodske izkaze.

Kljub temu da revizor izrazi svoje mnenje, ostaja odgovornost za sestavljanje računovodskih izkazov še vedno v pristojnosti posloводства.

3 REVIDIRANJE FINANČNIH NALOŽB

3.1 NAMEN REVIDIRANJA FINANČNIH NALOŽB

Oblikovanje mnenja o resničnosti in poštenosti prikazovanja finančnih naložb v računovodskih izkazih je osnovni namen revidiranja finančnih naložb. Za oblikovanje mnenja pa mora revizor s preizkušanjem kontrol in podatkov izbrati dovolj ustreznih revizijskih dokazov.

Revizija finančnih naložb je lahko zelo zapletena in lahko zahteva posebna znanja ali veščine. Kakšen bo obseg revizorjevega dela, povezanega s finančnimi naložbami, pa je odvisno od pomembnosti postavke finančnih naložb v računovodskih izkazih.

Revizorjevi cilji pri revidiranju finančnih naložb so naslednji (Whittington, Pany, 2001, str. 408):

- preveriti delovanje notranjih kontrol pri finančnih naložbah;
- določiti obstoj evidentiranih finančnih naložb in preveriti ali ima revidirano podjetje pravice za te naložbe;
- ugotoviti popolnost evidentiranih finančnih naložb;
- preveriti, ali je vrednotenje finančnih naložb pravilno in skladno s stroški njihovega nakupa, in da je padec ali porast finančne naložbe ustrezno evidentiran;
- ugotoviti točnost evidentiranih finančnih naložb;
- preveriti, ali so prihodki iz finančnih naložb ter evidentiranje realiziranih in nerealiziranih dobičkov in izgub pri prodaji pravilno izraženi v računovodskih izkazih;
- preveriti predstavitev in razkritja finančnih naložb ter skladnost s splošno sprejetimi računovodskimi standardi.

3.2 POSTOPKI REVIDIRANJA FINANČNIH NALOŽB

Pri reviziji finančnih naložb (kakor tudi drugih procesov in postavk v računovodskih izkazih) uporabljamo tri postopke revidiranja:

- spoznavanje in preizkus ustroja notranjega kontroliranja finančnih naložb,
- analitični postopki in preizkusi podatkov postavk finančnih naložb,
- povzetek ugotovitev ter mnenje o poštenosti in resničnosti postavk finančnih naložb (v okviru revizijskega mnenja kot celote).

Revizija finančnih naložb (kakor tudi drugih postavk v računovodskih izkazih) poteka v dveh fazah:

- predhodna revizija in

- zaključna revizija.

V fazi predhodne revizije naj bi se revizor seznanil in preveril delovanje notranjih računovodskih kontrol, povezanih s finančnimi naložbami. Pri tem revizor preverja, ali so posli s finančnimi naložbami pravilno odobreni, ali obstajajo evidence finančnih naložb, ali je omejen dostop do vrednostnih papirjev, kakšna je usklajenost vrednostnih papirjev z izpiskom iz centralnega registra, itn.

Faza zaključne revizije pa je namenjena analitičnim postopkom in preizkušanju podatkov finančnih naložb ter oblikovanju mnenja o njihovi resničnosti in poštenosti.

Poleg teh dveh faz je možna tudi prisotnost revizorja pri popisu finančnih naložb.

3.2.1 Spoznavanje in preizkus ustroja notranjega kontroliranja finančnih naložb

Revizor mora preden testira delovanje notranjih kontrol finančnih naložb naprej preveriti (Whittington, Pany, 2001, str. 409):

- kakšna je formalna naložbena politika podjetja;
- ali v podjetju obstaja investicijski odbor, ki odobri in pregleda nabavo in prodajo finančnih naložb ter preveri skladnost z naložbeno politiko podjetja;
- ali je zagotovljena ločenost zadolžitev (ali nabavo in prodajo finančnih naložb odobri ena odgovorna oseba, evidentiranje opravi druga oseba, ...);
- ali imajo v podjetju izpopolnjene evidence o vseh finančnih naložbah, ki so jih v revidiranem letu posedovali;
- ali imajo registrirane finančne naložbe na ime podjetja;
- ali so finančne naložbe periodično pregledane s strani notranjega revizorja ali kakšne druge pooblaščen osebe, ki nima pooblastila za odobritev prodaj ali nakupov finančnih naložb;
- ali je računovodsko evidentiranje kompleksnih finančnih instrumentov opravilo primerno usposobljeno osebje.

Večino teh podatkov revizor dobi iz poročil podjetja in s poizvedovanjem, nato pa mora izpolniti revizijski program, v katerem opredeli (Whittington, Pany, 2001, str. 410):

- razumevanje in opis delovanja notranjih kontrol pri finančnih naložbah;
- določiti tveganje in opredeliti, katere notranje kontrole bo testiral;
- zasledovati nekaj nabav in prodaj finančnih naložb preko računalniškega sistema;
- pregledati poročila o finančnih naložbah, ki so pripravljena za upravo;
- pregledati poročila o periodičnih pregledih finančnih naložb s strani notranjega revizorja;

- pregledati morebitna druga poročila o nabavah in prodajah finančnih naložb ter morebitnih zaslužkih ali izgubah iz tega naslova (in jih primerjati s knjigovodskimi evidencami).

V revizijskem programu revizor torej opredeli, kako potekajo procesi v povezavi s finančnimi naložbami in določi, katere notranje kontrole bo pregledal. Ko opravi pregled notranjih kontrol, ponovno oceni tveganje bistveno napačnih navedb v računovodskih izkazih in temu primerno prilagodi izvedbo testa podatkov.

Če revizor po opravljenem testiranju kontrol ugotovi, da kontrole delujejo, potem to vpliva na manjši obseg testiranja podatkov oziroma se lahko revizor tudi odloči, da ne bo testiral podatka. Revizor lahko omeji obseg uporabljenih revizijskih postopkov, če na primer ugotovi, da podjetje shranjuje vrednostne papirje v bančnem sefu in ne v pisarniški blagajni ter če se za dostop do prostora z bančnim sefom zahteva podpis dveh uradnikov. Tudi pooblastilo in odobritev upravnega sveta za pridobitve finančnih naložb lahko omogočata revizorju zmanjšanje obsega preizkušanja podatkov.

Če pa revizor ugotovi, da kontrole ne delujejo dobro, mora določiti potreben večji obseg testiranja podatkov.

Preizkusi kontrol niso potrebni, če revizor načrtuje uporabo metode preizkušanja predvsem podatkov in oceni tveganje pri kontroliranju kot največje, čeprav lahko revizor celo ob uporabi te metode uporabi postopke, ki določajo tako obstoj kakor tudi uspešnost oblikovanja in delovanja stroja notranjih kontrol. Preizkusi kontrol pa so potrebni, če revizor oceni, da tveganje pri kontroliranju ni največje (Taylor, Glezen, 1996, str. 412).

Tabela 3: Pregled nekaterih potencialno napačnih navedb in slabega delovanja notranjih kontrol

Opis možne napačne navedbe	Primer	Slabosti notranjih kontrol in dejavniki, ki povečujejo tveganje napačnih navedb
Napačna navedba pri evidentiranju vrednosti finančnih naložb	<p><u>Napaka:</u></p> <p>Napačno evidentiranje sprememb tržne vrednosti finančnih naložb</p> <p><u>Možnost prevare:</u></p> <p>Namerna napačna navedba vrednosti finančnih naložb</p> <p>Evidentiranje izmišljenih ali ponarejenih vrednostnih papirjev</p>	<p>Neprimerno vodenje računovodskih zapisov</p> <p>Neučinkovita uprava podjetja, revizijski odbor ali notranja revizija; pretirani pritiski za doseg dobičkov</p>
Nepooblaščen transakcije finančnih naložb	<p><u>Možnost prevare:</u></p> <p>Zaposlenec podjetja z dostopom do vrednostnih papirjev uporablja le-te za lastni zaslužek</p>	<p>Neprimerna ločenost zadolžitev pri nabavi in prodaji ter računovodskemu evidentiranju finančnih naložb</p>
Nepopolno evidentiranje izvedenih finančnih instrumentov	<p><u>Napaka:</u></p> <p>Napačno evidentiranje izvedenih finančnih instrumentov (opcij, terminskih pogodb), ki so izvedeni iz temeljnih vrednostnih papirjev ali blaga</p>	<p>Neprimerno vodenje računovodskih zapisov</p> <p>Neprimeren nadzor s strani notranje revizije</p>

Vir: Whittington, Pany, 2001, str. 411.

3.2.2 Analitični postopki in preizkusi podatkov postavk finančnih naložb

Po zaključenem pregledu notranjih kontrol in ponovni določitvi tveganja bistveno napačnih navedb, mora revizor v revizijskem programu določiti analitične postopke in preizkuse podatkov, ki jih bo izvedel pri finančnih naložbah. Le-ti so (Whittington, Pany, 2001, str. 411):

- pridobiti analitične konte finančnih naložb in z njimi povezanimi prihodki, dobički, izgubami in jih primerjati z glavno knjigo,
- pregledati vrednostne papirje in pogodbe o izvedenih finančnih instrumentih,
- pridobiti potrdilo o obstoju vrednostnih papirjev in izvedenih finančnih instrumentov s strani podjetij, ki so jih izdala ali institucij,
- pregledati izbrane nabave in prodaje finančnih naložb v letu in izvesti časovni presek teh transakcij in transakcij, ki so bile opravljene na začetku ali na koncu leta,
- pregledati poročila komisije za finančne naložbe,
- izvesti analitične postopke,
- narediti neodvisen izračun prihodkov od vrednostnih papirjev,

- oceniti predstavitev in razkritja, povezana s finančnimi naložbami.

Opisali smo najpomembnejše analitične postopke in preizkuse podatkov finančnih naložb, seveda pa jih je še več, ki potrjujejo pravilnost in poštenost revidiranih postavk.

Po izdelanem revizijskem programu se revizor lahko loti izvedbe analitičnih postopkov in preizkušanja podatkov finančnih naložb, ki je usmerjeno v zbiranje zadostnih in ustreznih dokazov za oblikovanje mnenja o pravilnosti in točnosti izkazovanja finančnih naložb.

Pri zbiranju dokazov mora revizor upoštevati dejstva o zanesljivosti revizijskih dokazov:

- zunanji dokazi so bolj zanesljivi kot notranji,
- notranji dokazi so bolj zanesljivi, če je z njimi povezano notranje kontroliranje zadovoljivo,
- dokazi, ki jih zbere revizor sam, so bolj zanesljivi kot dokazi, ki jih posreduje naročnik revizije,
- dokazi v pisni obliki so bolj zanesljivi kot ustne navedbe.

Tabela 4: Nekateri preizkusi testiranja podatkov in analitični postopki pri revidiranju finančnih naložb

Analični postopki ali testiranje podatkov	Izvedba analitičnih postopkov ali testiranja podatkov	Namen analitičnih postopkov ali testiranja podatkov
Izpis kontov bilance stanja kratkoročnih in dolgoročnih finančnih naložb iz glavne knjige na 31.12.2004 ter 31.12.2003	Primerjava kratkoročnih in dolgoročnih finančnih naložb na datum zaključka bilance s prehodnim poslovnim obdobjem ter gibanje v letu	Začetni pregled gibanja in stanja kratkoročnih in dolgoročnih finančnih naložb
Spremljanje in usklajenost naložb v delnice in deleže podjetij	Primerjava evidenc naložb v podjetju z izpiskom iz centralnega registra KDD ¹	Preveritev obstoja naložb in usklajenosti evidenc
Točnost in popolnost evidentiranja prejetih dividend	Primerjava obvestil različnih podjetij o izdanih dividendah z analitiko finančnih prihodkov iz naslova dividend	Preveritev popolnosti in točnosti evidentiranih finančnih prihodkov iz naslova dividend
Vrednotenje naložb v delnice in deleže	Primerjava seznama delnic s knjigovodskimi vrednostmi, ki kotirajo na borzi s tečajnico na datum revidiranja	Preveritev pravilnost vrednotenja delnic in naložb v knjigovodskih evidencah
Vrednotenje danih posojil	Primerjava knjigovodskih vrednosti danih posojil v tuji valuti s tečajem na dan revidiranja	Preveritev pravilnosti vrednotenja danih posojil v tuji valuti
Usklajenost knjigovodskih evidenc za finančne naložbe	Primerjava analitike finančnih naložb s stanjem v GK ²	Preveritev točnosti in ažurnosti knjižb od knjig izvirnega vpisa do glavne knjiže
Popolnost in točnost prejetih plačil	Primerjava plačanih obrokov iz bančnih izpiskov z amortizacijskim načrtom danih posojil	Preveritev sprotnega plačevanja obrokov s strani posojilojemalcev

Vir: Lastni vir

¹ KDD – klirinško depotna družba

² GK – glavna knjiga

Revizorjevo delo mora biti ustrezno dokumentirano v delovnem gradivu, kajti zapiski oz. delovni papirji, ki jih naredi ob reviziji, so poznejša podlaga za kakovostno presojo uradnih trditev v računovodskih izkazih in izdelavo revizijskega poročila.

Ker so finančne naložbe precej razdrobljene, bom postopke preizkušanja podatkov predstavila v več korakih:

- pregled razpredelnice stanja in gibanja finančnih naložb,
- povečanja in zmanjšanja finančnih naložb ter prihodki in odhodki povezani z njimi,
- preizkušanje podatkov finančnih naložb v kapital drugih podjetij,
- preizkušanje podatkov finančnih naložb v vrednostne papirje,
- preizkušanje podatkov danih posojil,
- preizkušanje podatkov danih depozitov,
- preizkušanje podatkov naložb v odkupljene lastne delnice.

3.2.2.1 Pregled razpredelnice stanja in gibanja finančnih naložb

Pregled stanja finančnih naložb naj bi vseboval vse finančne naložbe (dolgoročne in kratkoročne), razčlenjene v skladu z določili Slovenskih računovodskih standardov (SRS 3 in SRS 6). V pregled stanja finančnih naložb mora revizor vključiti tudi primerjalne podatke, ki se nanašajo na predhodno leto.

V skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi (SRS 24 - Oblike bilance stanja za zunanje poročanje) je potrebno za vse vrste finančnih naložb izdelati tudi pregled gibanja finančnih naložb v tekočem poslovnem letu. Pregled gibanja mora vsebovati naslednje podatke, ločene po posameznih vrstah finančnih naložb:

- začetne neodpisane vrednosti,
- pridobitve v poslovnem letu,
- prekvalifikacijo v poslovnem letu,
- odtujitve v poslovnem letu,
- prevrednotovalna doknjiženja na koncu leta,
- končno neodpisano vrednost.

Najprej revizor v tabeli stanja in gibanja finančnih naložb preveri usklajenost otvoritvenih stanj z revidiranimi podatki v revizijskem poročilu preteklega leta, nato pridobi konto kartice in ustrezne evidence pridobitev, odtujitev in prevrednotenij finančnih naložb, ki jih primerja s povečanji, zmanjšanji in prevrednotenji v tabeli gibanja, nato pa primerja še končna stanja v tabeli gibanja s stanji v glavni knjigi.

O obstoju finančnih naložb se revizor lahko prepriča tako, da prisostvuje popisu. Popis se praviloma opravi konec leta (datum računovodskih izkazov), lahko pa tudi na kakšen drug datum. Informacije o finančnih naložbah, ki jih revizor pridobi s popisom, mora primerjati s knjigovodskimi podatki.

Poleg popisa revizor preverja obstoj finančnih naložb tudi s prejetimi potrditvami stanj za dane depozite in posojila ter potrditvami Klirinško depotne družbe in borzno posredniških družb o stanju vrednostnih papirjev.

3.2.2.2 Povečanja in zmanjšanja finančnih naložb ter prihodki in odhodki, povezani z njimi

Da se revizor lahko prepriča o verodostojnosti izkazanih povečanj in zmanjšanj finančnih naložb, mora pridobiti izvirno dokumentacijo (družbene pogodbe, posojilne pogodbe, izpise iz sodnega registra, nakupne listine, prodajne listine, obračune vrednostnih papirjev, pogodbe o depozitih, itd.).

Pri povečanjih finančnih naložb mora revizor:

- preveriti, ali so bila povečanja oziroma nakupi novih naložb pravilno odobreni,
- preveriti skladnost izvirnih dokumentov z analitičnimi evidencami,
- preveriti potrdila o nakupih zaradi potrditve pravilne nabavne vrednosti.

Pri zmanjšanjih finančnih naložb mora revizor:

- preveriti, ali so bile odtujitve oziroma prodaje finančnih naložb pravilno odobrene,
- preveriti pravilnost izračuna dobička oziroma izgube pri prodaji naložb,
- primerjati ugotovljene dobičke oziroma izgube z izkazanimi prihodki oziroma odhodki financiranja,
- za posamezne naložbe preveriti podatke o datumu nakupa in prodaje, nakupni in prodajni ceni, iztržku od prodaje.

V okviru povečanj in zmanjšanj mora revizor preveriti tudi druge prihodke oziroma odhodke, ki se nanašajo na finančne naložbe (dividende, obresti, popravki vrednosti naložb) ter njihovo usklajenost z analitičnimi evidencami.

O ustreznosti izkazanih prihodkov se mora revizor prepričati na podlagi dodatnih informacij, kot so:

- obrestne mere,
- donosi iz pogodb,
- obvestila o višini izplačanih dividend.

Prihodke od obresti pa preveri na podlagi nominalne vrednosti (depozita ali obveznice), obrestne mere in časa imetja (depozita ali obveznice). Poleg tega mora revizor preveriti tudi, ali so prihodki evidentirani v pravilnem časovnem obdobju in v višini, ki se nanaša na to obdobje.

3.2.2.3 *Preizkušanje podatkov finančnih naložb v kapital drugih podjetij*

Za vse deleže ali vloge v kapitalu drugih podjetij mora revizor pridobiti uradni izpis iz sodnega registra, prav tako tudi notarsko listino, ki dokazuje naročnikov lastniški delež v kapitalu druge družbe, lahko pa pošlje podjetju, v katerem ima delež, izpis odprtih postavk na dan revidiranja, ki mu ga nato drugo podjetje vrne potrjenega, če je delež resničen.

Prav tako mora revizor za vse naložbe v kapital drugih podjetij ugotoviti, kakšen vpliv ima naročnik (matično podjetje) na poslovanje drugega podjetja.

Finančne naložbe obvladujočega podjetja v kapital odvisnih in pridruženih podjetij morajo biti vrednotene po kapitalski metodi.

Vse kapitalske naložbe obvladujočega podjetja, ki niso naložbe v odvisna ali pridružena podjetja, so naložbe v druga podjetja. Le-te pa morajo biti vrednotene po naložbeni metodi.

Revizor mora preverjati pravilnost uporabe posamezne metode vrednotenja naložb.

Pri kapitalski metodi mora revizor pridobiti obvestilo odvisnega ali pridruženega podjetja o deležu izplačanega dobička obvladujoči družbi. Na podlagi tega obvestila revizor preveri, ali so bili dobički v pravi višini knjiženi kot povečanje na kontu finančnih naložb in kot povečanje na kontu finančnih prihodkov ali posebnega prevrednotovalnega popravka kapitala. Če je bil na revidirani dan denar od deležev že prejet, se preveri, ali so temu ustrezno zmanjšali finančno naložbo ter povečali sredstva. Če je bil oblikovan kot posledica okrepitve posebni prevrednotovalni popravek kapitala, ga je potrebno za prejete deleže v dobičku zmanjšati in povečati finančne prihodke. V takšnih primerih, ko gre za več knjiženj, si revizor lahko pomaga s temeljnico, saj mu pomaga slediti potek knjiženj, zneske na temeljnici pa lahko primerja s kontu karticami po prometih posameznih kontov.

Naložbena metoda pa ne temelji na obračunu dobička, temveč na finančnih tokovih. Po tej metodi se kot finančni prihodek pripozna samo tisti dobiček oziroma njegov del, kolikor ga je bilo nakazanega na vlagateljev račun. Za te naložbe mora revizor preveriti potrebo po oblikovanju popravkov vrednosti in odpisov naložb.

3.2.2.4 *Preizkušanje podatkov finančnih naložb v vrednostne papirje*

O lastništvu in obstoju tovrstnih finančnih naložb se revizor prepriča s preverjanjem potrditev klirinško depotnih družb na bilančni datum. Podatki o številu vrednostnih papirjev, ki izhajajo iz naročnikovih analitičnih evidenc morajo biti skladni s stanji na potrditvah depotnih družb.

Revizor mora preveriti tudi pravilnost in točnost izkazovanja tovrstnih finančnih naložb v knjigah naročnika. Glede na določila SRS se lahko finančne naložbe v bilanci stanja prikazuje po knjigovodski vrednosti, ki je enaka ali nižja od tržne vrednosti. Če je dokazana tržna vrednost delnic nižja od knjigovodske, je knjigovodsko vrednost teh delnic potrebno zmanjšati do njihove poštene vrednosti, za razliko pa zmanjšati prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi s finančnimi naložbami, ki se je pojavil pri njihovem prevrednotenju; če ga podjetje v bilancah nima ali če so ga že porabili, je razlika prevrednotovalni finančni odhodek, ki vpliva na poslovni izid. Revizor preverja vrednost delnic tako, da si pridobi tečaj posamezne delnice na dan revidiranja, jih pomnoži s številom delnic, ki jih ima revidirano podjetje v lasti, in to vrednost primerja s knjigovodsko vrednostjo. Če je izračunana vrednost večja ali enaka knjigovodski, ni potrebno sprememb, če pa je manjša, je potrebna slabitev.

Preveriti pa je potrebno tudi evidentiranje prodaj vrednostnih papirjev ter ustreznost izkazanih kapitalskih dobičkov in izgub, ki so pri tem nastali. Podrobneje bom ta del predstavila v naslednjem poglavju.

3.2.2.5 Preizkušanje podatkov danih posojil

V skladu z določili SRS je potrebno dana posojila razčlenjevati na tista, ki so dana na podlagi posojilnih pogodb, in na tista, ki so dana z odkupom obveznic.

➤ Dana posojila na podlagi posojilnih pogodb

Pri preizkušanju podatkov v zvezi z danimi posojili mora revizor najprej preveriti, ali so bila vsa dana posojila tudi odobrena, nato pa mora preveriti tudi podlago danih posojil (posojilna pogodba) in določila posojilne pogodbe oziroma posojilne pogoje (znesek, čas, obrestno mero, rok vračila).

Poleg omenjenega pa mora revizor za posojila, dana na podlagi posojilnih pogodb, preveriti še:

- pravilno izkazovanje prihodkov od obresti,
- pridobljeno zavarovanje,
- izpolnjevanje pogodbenih obveznosti in pravočasnost vračil glavnice in obresti (morebitno oblikovanje popravkov vrednosti); v primeru, ko obstaja dvom v vračilo posojila, se mora o njegovi izterljivosti posvetovati s poslovodstvom,
- preračun po srednjem tečaju Banke Slovenije, v primeru, ko so posojila nominirana v tuji valuti (tečajne razlike),
- izkazovanje kratkoročnega dela dolgoročno danih posojil v računovodskih izkazih v skladu z anuitetnim načrtom.

➤ Dolgoročno dana posojila z odkupom obveznic

O lastništvu in obstoju tovrstnih finančnih naložb se revizor prepriča s preverjanjem potrditev klirinško depotnih družb na bilančni datum. Podatki o številu vrednostnih papirjev, ki izhajajo iz naročnikovih analitičnih evidenc morajo biti skladni s stanji na potrditvah.

Ponavadi revizor preizkusi vrednotenje tovrstnih posojil v dveh korakih. Najprej preveri celoten portfelj kupljenih obveznic z borznimi cenami. Na ta način si pridobi zagotovilo o logičnosti prikazanih vrednosti naložb v vrednostne papirje v izkazu stanja. Če je test zadovoljiv (oziroma portfelj ni precenjen ali podcenjen), je vzorec preizkušanja vrednotenja za posamezne vrednostne papirje manjši.

Preizkus pravilnosti vrednotenja in izkazovanja posameznih vrednostnih papirjev je drugi korak pri preizkušanju podatkov o danih posojilih z odkupom obveznic. Ker morajo biti naložbe v obveznice vrednotene po nižji vrednosti (tržna vrednost), revizor vedno preizkusi obe vrednosti. Vrednotenje obveznic je zaradi donosa (obresti) bolj zahtevno, saj je potrebno posebej ovrednotiti glavnico in posebej obresti. V primeru, ko vrednostni papir kotira na borzi, se njegova borzna cena (indeks) nanaša le na glavnico, obresti pa se obračunavajo od nominalne vrednosti glede na pretečeni čas, na katerega se nanašajo. Tržno vrednost obveznice revizor preprosto ugotovi tako, da na datum vrednotenja njeno vrednost, ki izhaja iz amortizacijskega načrta, pomnoži z borznim tečajem. Če je obveznica nominirana v tuji valuti, mora pri preračunu upoštevati še srednji tečaj valut Banke Slovenije.

3.2.2.6 Preizkušanje podatkov danih depozitov

Tudi pri danih depozitih se mora revizor najprej prepričati o usklajenosti analitičnih in sintetičnih evidenc ter o obstoju danih depozitov z izpisi odprtih postavk s strani bank na dan revidiranja.

Nadalje se mora revizor s pregledom depozitnih pogodb prepričati tudi o usklajenosti dejanskih stanj s pogodbenimi določili. Pri tem revizor preverja stanje depozita, način obračunavanja in izplačevanja obresti, skladno s tem pa tudi časovno razmejevanje obračunanih obresti oziroma prihodke od obresti.

V skladu s pogodbenimi določili revizor preveri tudi ustreznost izkazovanja danih depozitov med dolgoročnimi oziroma kratkoročnimi depoziti.

3.2.2.7 Preizkušanje podatkov naložb v odkupljene lastne delnice

Ko se revizor prepriča o usklajenosti vseh evidenc, mora najprej preveriti podlago za odkup lastnih delnic (sklep skupščine).

Delniško podjetje lahko odkupi lastne delnice. Lastne delnice so sestavni del delniškega kapitala, ki se izkazuje v finančnih naložbah podjetja v kapital. Lastne delnice nimajo

glasovalnih pravic in dobiček se nanje ne razporeja. Po Zakonu o gospodarskih družbah (člen 240) sme podjetje pridobivati lastne delnice le (Odar, 2005, str. 48):

- če je pridobitev nujna, da bi preprečila hudo, neposredno škodo;
- če naj bi se delnice ponudile v odkup njegovim delavcem ali delavcem z njim povezanega podjetja;
- če delnice pridobi zato, da bi delničarjem zagotovil odpravnino po Zakonu o gospodarskih družbah;
- če je pridobitev brezplačna;
- če pridobi delnice pri nakupni komisiji;
- na podlagi univerzalega pravnega nasledstva;
- na podlagi sklepa skupščine o umiku lastnih delnic po zakonskih določbah o zmanjšanju osnovnega kapitala;
- na podlagi pooblastila skupščine za nakup lastnih delnic, ki velja 18 mesecev ter določa najnižjo in najvišjo prodajno ceno, pri tem pa ne sme pridobivati lastnih delnic izključno za trgovanje.

Ves nominalni znesek delnic, pridobljen z zgoraj navedenimi nameni, pa ne sme presegati 10 % osnovnega kapitala. Takšna pridobitev je dovoljena le, če podjetje pridobi lastne delnice tako, da oblikuje rezerve za lastne delnice, ne da bi zmanjšal osnovni kapital, ali po zakonu ali statutu predpisane rezerve, ki se ne smejo porabiti za plačila delnic (Odar, 2005, str. 48).

Prepoved pridobitve lastnih delnic izhaja (Odar, 2005, str. 49):

- iz načela, da delniško podjetje ne more postati sam svoj delničar, in
- iz prepovedi vračila vložkov (225. člen Zakona o gospodarskih družbah).

Pravni posel pridobitve lastnih delnic, ki ni v skladu z zgoraj navedenimi nameni pridobitve, je ničen, pridobitev delnic pa neveljavna.

Ko revizor preveri namen pridobitve lastnih delnic in če je le-ta v skladu z zakonom, se loti pregleda vrednotenja in evidentiranja lastnih delnic. Pri tem preverja:

- nakupno vrednost lastnih delnic (nominalna vrednost, popravek vrednosti), in
- prodajo lastnih delnic (morebitni dobički oziroma izgube).

Delniško podjetje praviloma samo s seboj ne more trgovati, zato iz tega naslova tudi ne more ustvarjati prihodkov ali odhodkov. Če delniško podjetje odtuji lastne delnice po vrednosti, večji od knjigovodske, se šteje, kot da je delniško podjetje na novo izdalo oziroma ponovno dalo v promet shranjene lastne delnice, zato se presežek plačil nad njihovo knjigovodsko vrednostjo šteje za kapitalske rezerve in v tem okviru kot vplačani presežek kapitala. Za nominalno vrednost odkupljenih in nato umaknjenih lastnih delnic se zmanjša osnovni

kapital; če so bile odkupljene po višji ceni, je treba za razliko hkrati zmanjšati tudi druge sestavine celotnega kapitala. Če pa so bile umaknjene lastne delnice pridobljene neodplačno, se za znesek zmanjšanja osnovnega kapitala povečajo kapitalске rezerve (Odar, 2002, str. 48).

3.3 POVZETEK UGOTOVITEV TER MNENJE O POŠTENOSTI IN RESNIČNOSTI POSTAVK FINANČNIH NALOŽB

Vse revizorjevo delo v zvezi s preizkušanjem podatkov o finančnih naložbah mora biti evidentirano v delovnem gradivu. V zaključnem komentarju revizor na kratko opiše opravljeno delo in postopke in povzame vse ugotovljene napake, nepravilnosti in pomanjkljivosti ter njihov vpliv na računovodske izkaze. Na koncu da mnenje o revidiranih računovodskih izkazih (v okviru mnenja kot celote).

Revizor mora preveriti tudi vse pomembne dogodke po datumu bilance stanja. S poizvedovanjem, pregledom gotovinskih prejemkov in izdatkov ter kontrolo računovodskih podatkov o naložbah po datumu bilance stanja mora revizor preveriti, ali transakcije po datumu bilance stanja:

- vplivajo na prikaz naložb na dan revidirane bilance stanja,
- bi morale biti evidentirane v okviru finančnih naložb v bilanci stanja,
- bi morale biti evidentirane kot obveznosti na dan revidirane bilance stanja.

Glede na ugotovitve revizor oblikuje pripombe za pismo poslovodstvu.

4 PRIMER REVIDIRANJA KRATKOROČNIH FINANČNIH NALOŽB V DELNICE PODJETIJ

Revizija kratkoročnih finančnih naložb v delnice srednje velikega farmacevtskega podjetja poteka v več korakih:

- primerjava podatkov tekočega leta s predhodnim letom in razlaga,
- primerjava analitike in glavne knjige,
- potrditev lastništva in obstoja kratkoročnih finančnih naložb v delnice,
- potrditev pravilnosti in točnosti knjigovodskih vrednosti delnic,
- pregled pravilnosti izračuna dobička ali izgube pri prodaji delnic.

4.1 PRIMERJAVA PODATKOV TEKOČEGA LETA S PREDHODNIM LETOM IN RAZLAGA

Iz glavne knjige je razvidno, da podjetje poseduje kratkoročne finančne naložbe v delnice in deleže podjetij, zato si revizor najprej izpiše vse konte glavne knjige, ki se nanašajo na kratkoročne finančne naložbe v delnice in deleže za tekoče in preteklo leto.

Tabela 5: Izpis kontov kratkoročnih finančnih naložb v delnice in deleže podjetij na dan 31.12. (v TSIT)

Konto	Opis konta	2004	2003	Absolutna razlika	% 04/03
172000	Delnice, kupljene za prodajo	229.893	319.892	- 89.999	- 28 %
172	Druge delnice, kupljene za prodajo	229.893	319.892	-89.999	-28 %
174000	Obveznice RS 29	83.563	14.500	69.063	+ 476 %
174001	Obveznice SOS 2E	1.250	37.245	- 35.995	- 97 %
174	Ostale vrednostnice, kupljene za prodajo	84.813	51.745	- 33.086	+ 64 %
179001	Prevrednotenje naložb (delnic) zaradi slabitve	- 4.199	- 6.161	1.962	- 32 %
179	Popravek vrednosti zaradi slabitve	- 4.199	- 6.161	1.962	- 32 %
	Skupaj kratkoročne finančne naložbe v delnice in deleže	310.507	365.479	- 54.972	- 15 %

Vir: Lastni vir

Tabela 6: Izpis kontov prihodkov in odhodkov, povezanih z nakupi in prodajami finančnih naložb na dan 31.12. (v TSIT)

Konto	Opis konta	2004	2003	Absolutna razlika	% 04/03
775000	Prihodki pri prodaji delnic (kfn)	111.295	159.567	-48.272	- 30 %
775	Prihodki pri prodaji delnic	111.295	159.567	-48.272	- 30 %
779000	Prihodki od odprave oslabitve kratkoročnih finančnih naložb	1.962	2.310	348	- 15 %
779	Prevrednotovalni finančni prihodki	1.962	2.310	348	- 15 %
743000	Odhodki od prodaje delnic	0	20.495	-20.495	
743	Odhodki od prodaje delnic	0	20.495	-20.495	

Vir: Lastni vir

Prvi revizorjev korak je, da primerja podatke tekočega leta po kontih s preteklim letom, čemur pravimo analitični postopki. V našem primeru vidimo, da se je stanje na dan 31.12.2004 na kontu 172000 (delnice, kupljene za prodajo) v primerjavi s predhodnim letom zmanjšalo za 28 %, za kar je možnih več razlag. Prva je ta, da je podjetje v poslovnem letu splošno manj trgovalo z delnicami in je zato posledično tudi manjše stanje konec leta, druga razlaga pa je ta, da je številka resnično samo posledica trenutnega stanja delnic, saj podjetje nenehno trguje z njimi.

Če nismo prepričani, prosimo za razlago osebo, odgovorno za trgovanje z delnicami in obveznicami v podjetju, ravno tako pa si lahko pomagamo s konti prihodkov in odhodkov od prodaje delnic. Konto 775000 (Prihodki od prodaje delnic KFN) se je v primerjavi s predhodnim letom ravno tako zmanjšal za 30 %, konto 743000 pa je 0. To nam pove, da je podjetje v resnici prodajalo manj delnic v revidiranem letu.

Pri kontih obveznic vidimo, da je stanje na kontu 174 za 64 % večje kot prehodno leto. Razlog je velik nakup obveznic RS 29, zasledimo pa tudi prodaje obveznic SOS 2E, ki pa je precej manjše.

4.2 PRIMERJAVA ANALITIKE IN GLAVNE KNJIGE FINANČNIH NALOŽB V DELNICE IN DELEŽE

Naslednji revizorjev korak je, da naroči analitiko naložb v delnice, obveznice in deleže in pa pomožne evidence, ki jih ima podjetje na tem področju ter jih primerja s stanji kontov v glavni knjigi. To navadno naredi za konte bilance stanje, za konte izkaza poslovnega izida pa naroči konto kartice, ki so del glavne knjige.

Tabela 7: Primerjava analitike in glavne knjige na dan 31.12.2004 (v TSIT)

Konto	Opis konta	Glavna knjiga 2004	Analitika	Razlika
172000	Delnice, kupljene za prodajo	229.893	229.893	0
174000	Obveznice RS 29	83.563	83.563	0
174001	Obveznice SOS 2E	1.250	1.250	0
179001	Prevrednotenje naložb zaradi slabitve	- 4.199	- 4.199	0

Vir: Lastni vir

Če se stanja analitike in glavne knjige ne skladajo, potem revizor vpraša odgovorno osebo za razlog neskladja. Za majhne razlike v delovnem papirju napiše opombo in razlago odgovorne osebo, vendar se ta razlika pozneje ne popravlja. Če pa so razlike velike (revizorji pravijo materialne), potem mora naročnik razliko popraviti (seveda je potrebno prej raziskati razlog razlike in ali je napaka v glavni knjigi ali v analitiki).

Če se stanja analitike in glavne knjige ujemajo, potem revizor preide na naslednji korak.

4.3 POTRDITEV LASTNIŠTVA IN OBSTOJA KRATKOROČNIH FINANČNIH NALOŽB V DELNICE IN DELEŽE

Za potrditev lastništva in obstoja naložb v delnice in obveznice mora revizor naročiti izpisek klirinško depotne družbe na dan, za katerega preizkuša podatke. Le-ta vodi evidenco, katere delnice in obveznice poseduje posamezno podjetje. Pri tem si pomaga z naročnikovimi pomožnimi evidencami, katerih skupni zneski se morajo ravno tako skladati s stanji v glavni knjigi.

Tabela 8: Primerjava analitike oziroma pomožne evidence podjetja in izpiska klirinško depotne družbe na dan 31.12.2004

Konto	Oznaka delnice/obveznice podjetij in države	Št.vrednostnih papirjev v pomožni evidenci podjetja	Št.delnic KD	Razlika
172	<i>Delnice, kupljene za prodajo</i> ³			
	GRVG	1.702	1.702	0
	IFPR	3.212	3.212	0
	KS2G	15.586	15.586	0
	MPIR	128.828	128.828	0
	TODG	260	260	0
	NF2R	526	526	0
	ZV2N	489.705	489.705	0
	ZTOG	781	781	0
	174	<i>Obveznice</i> ⁴		
RS 29		5.228	5.228	0
SOS 2E		100	100	0

Vir: Lastni vir

V primeru neskladja mora revizor s pomočjo oseb v podjetju raziskati razlike. Ta je lahko na primer, da je podjetje ob koncu leta kupilo neke delnice, pa jih klirinško depotna družba še nima v svoji evidenci. V tem primeru mora revizor pridobiti potrdilo stanj naložb na 31.12.2004 s strani podjetja, kjer ima delnice, ali pa predlog za vpis sprememb v sodni register. Oboje je za revizorja zadosten dokaz o lastništvu in obstoju delnic.

Če ni razlik, preide revizor na naslednji korak.

4.4 POTRDITEV PRAVILNOSTI IN TOČNOSTI KNJIGOVODSKIH VREDNOSTI DELNIC

Za potrditev pravilnosti in točnosti knjigovodskih vrednosti delnic mora revizor izračunati, kolikšna je vrednost posamezne delnice in jo primerjati z javno objavljeno tečajnico delnic, ki kotirajo na borzi; za delnice, ki ne kotirajo na borzi, pa se kako drugače prepričati o njihovi pošteni vrednosti.

SRS pravijo, da se vrednostni papirji zaradi okrepitve lahko prevrednotujejo, če njihova dokazana poštena vrednost pred odštetjem stroškov posla, ki se utegnejo pojaviti ob prodaji, presega njihovo knjigovodsko vrednost. Vrednostni papiri pa se zaradi oslabitve morajo prevrednotiti, če je njihova dokazana poštena vrednost pred odštetjem stroškov ob prodaji manjša od knjigovodske vrednosti. Splošna praksa je, da podjetja le redko prevrednotujejo zaradi okrepitve.

Revizijska praksa pravi, da je potrebno zaradi ohranitve časa testirati le na vzorcu.

³ oznake delnic posameznih podjetjih (GRVG – delnice Gorenje Velenje serija G)

⁴ oznake obveznic države

Tabela 9: Primerjava knjigovodskih vrednosti delnic s tržno na dan 31.12.2004

Konto	Oznaka delnic podjetij	KV delnic v GK v TSIT	Q delnic	KV/Q v GK v SIT	Tržna vrednost delnic v SIT	Razlika med cenami v SIT	Možna krepitev v TSIT	Slabitev v TSIT
1	2	3	4	5	6	7	8	9
172	GRVG	9.088	1.702	5.340	4.918	422	0	718
	IFPR	244	3.212	76	75,5	0,4	0	1
	KS2G	6.404	15.586	411	397	14	0	222
	MPIR	9.001	128.828	70	46	24	0	3.081
	TODG	3.806	260	14.638	13.998	640	0	166
	NF2R	345	526	656	635	21	0	11
	ZV2N	20.826	489.705	43	53	-10	4.897	0
	ZTOG	26.002	781	33.293	33.857	-564	440	0
Skupaj pregledano		75.706					5.337	4.199
Vsota konta 172 31.12.2004		229.893						
Vsota konta 179 31.12.2004								4.199
% pregleda		33 %						100 %

Vir: Lastni vir

Legenda:

- 1 številka konta
- 2 oznake delnic po posameznih podjetjih (GRVG – delnice Gorenje Velenje serija G)
- 3 knjigovodska vrednost delnic v glavni knjigi v tisoč SIT na dan 31.12.2004
- 4 količina delnic v pomožnih evidencah podjetja
- 5 knjigovodska vrednost posamezne delnice v SIT
- 6 tržna vrednost delnice v SIT
- 7 razlika med knjigovodsko in tržno vrednostjo posamezne delnice v SIT
- 8 zmnožek razlike (ko je tržna vrednost večja od knjigovodske) s količino v tisoč SIT – možna krepitev
- 9 zmnožek razlike (ko je tržna vrednost manjša od knjigovodske) s količino v tisoč SIT – obvezna slabitev

Pri preračunih je potrebno vedeti, da revizor zaradi boljšega izkoristka časa vpisuje v svoje delovne papirje podatke v tisoč SIT, zaradi česar pa lahko pride do manjših odstopanj pri izračunih.

S pomočjo tabele revizor napravi preizkus, ali ima podjetje delnice v knjigah po pravih vrednostih. Če je tržna cena delnic enaka ali višja od knjigovodske, potem so cene delnic v knjigah prave oziroma ima podjetje pri višjih tržnih cenah možnost za okrepitev (v našem primeru za 5.337 TSIT), kar bi knjižili na konto 178 – popravek vrednosti kratkoročnih finančnih naložb zaradi okrepitve in na drugi strani na konto 956 – posebni prevrednotovalni popravki kapitala v zvezi z finančnimi instrumenti, vendar pa tega v našem primeru niso napravili, saj se je podjetje v svojem pravilniku o računovodstvu tako opredelilo. Če pa je tržna cena delnic nižja od knjigovodske, potem mora podjetje slabiti (v našem primeru za 4.199 TSIT), za kar so tudi oblikovali popravek vrednosti kratkoročnih finančnih naložb zaradi slabitev na konto 179001, protivknjižba pa je na drugi strani konto 956, če so v predhodnih obdobjih prevrednotovali zaradi okrepitev in je potrebno za določen znesek najprej zmanjšati ta konto, in pa konto 749 – prevrednotovalni finančni odhodki.

Da je podjetje dejansko tudi knjižilo oblikovan popravek vrednosti na v našem primeru konto 749 ugotovimo tako, da naročimo konto kartico in preverimo vknjižbe.

4.5 PREGLED PRAVILNOSTI IZRAČUNA DOBIČKA ALI IZGUBE PRI PRODAJI DELNIC

Naslednji korak pri revidiranju kratkoročnih finančnih naložb vrednostnih papirjev je pregled pravilnosti in točnosti knjiženih dobičkov in izgub pri prodaji vrednostnih papirjev. Podjetja različno veliko trgujejo z vrednostnimi papirji; če je trgovanja malo, potem je relativno preprosto izračunati pravilnost dobičkov ali izgub ob prodaji; če pa je trgovanja veliko, potem je izračun precej bolj zapleten. Revizor si v takšnih primerih pomaga z vzorčenji.

Zaradi lažje razlage predpostavljam, da imamo opravka s podjetjem, ki malo trguje z vrednostnimi papirji, zato je tudi sledljivost in posledično izračunljivost dobička ali izgube precej lažja.

Najprej mora revizor od osebja podjetja dobiti seznam delnic, ki so jih v revidiranem letu kupili ali prodali. Iz seznama mora biti razvidna nabavna vrednost posameznih delnic, delnice morajo biti kronološko pravilno razporejene zaradi različnih metod izločanja delnic iz evidenc, videti pa se mora tudi prodana in kupljena količina delnic.

Tabela 10: Prikaz vodenja evidence nabav posamezne vrste delnice v podjetju

Delnica	Datum nabave	Količina nakupov delnic v letu	Nabavna vrednost posamezne delnice	Celotna nabavna vrednost delnic	Kumulativa
GRVG ⁵	23.1.2004	5	5.000	25.000	25.000
	31.1.2004	4	4.000	16.000	41.000
	09.3.2004	6	3.000	18.000	59.000
Skupaj		15		59.000	

Vir: Lastni vir

Metode razknjiževanja in s tem obračunavanja oziroma določanja velikosti za obračun so odvisne od tega, katero metodo vrednotnja vrednostnih papirjev je podjetje izbralo. Najpomembnejše metode razknjiževanja vrednostnih papirjev so metoda povprečnih drsečih cen, metoda FIFO, LIFO, ali kakšna druga metoda oziroma kombinacija naštetih. Prav pa bi tudi bilo, da bi imelo podjetje izbrano metodo zapisano v pravilniku o računovodstvu ali kakšnem drugem aktu.

Za naše razmere je običajno in tudi priporočljivo, da vrednostne papirje vrednotimo po drsečih povprečnih cenah. Ostale metode niso priporočljive, ker je naš trg vrednostnih papirjev še preplitev, metoda povprečnih drsečih cen pa daje najbolj realne izide.

Naša podjetja pa v praksi uporabljajo tudi FIFO metodo, zato v nadaljevanju predstavljam obe metodi.

⁵ GRVG – delnice Gorenje Velenje serija G

4.5.1 Uporaba metode FIFO pri izločanju delnic iz evidenc

Podjetje se je odločilo, da bo prodalo 10 delnic GRVG - Gorenje Velenje serije G po ceni 6.000 SIT za posamezno delnico. Ker uporablja metodo FIFO (first in first out) za izločanje delnic iz svojih evidenc, najprej izračuna nabavno vrednost za deset prodanih delnic.

Tabela 11: Uporaba metode FIFO pri izločanju delnic iz evidenc

Delnica	Datum prodaje	Izločitev iz evidenc po količini	Izločitev iz evidenc po nabavni vrednosti posamezne delnice	Vrednost izločenih delnic
NW delnic pred izločitvijo				59.000
Izločene delnice GRVG ⁶	5.9.2004	5	5.000	25.000
		4	4.000	16.000
		1	3.000	3.000
Skupaj vrednost izločenih delnic		10		44.000
Knjig. vrednost preostalih delnic				15.000

Vir: Lastni vir

Nabavna vrednost prodanih delnic je torej 44.000 SIT (v podjetju jih ostane še 5 po nabavni ceni 3.000 = 15.000), prodali pa smo jih za (10 * 6.000 SIT) 60.000 SIT. Razlika med 60.000 SIT in 44.000 SIT je dobiček od prodaje delnic, ki v našem primeru znaša 16.000 SIT (seveda je potrebno tu upoštevati še davke in provizije).

4.5.2 Uporaba metode drsečih povprečnih cen pri izločanju delnic iz evidenc

Kakor v prejšnjem primeru predpostavimo, da je podjetje prodalo 10 delnic GRVG - Gorenje Velenje serije G po ceni 6.000 SIT za posamezno delnico.

Iz tabele 10 je razviden potek nabav delnic GRVG in njihove nabavne vrednosti. V primeru povprečnih drsečih cen je potrebno najprej izračunati povprečno drsečo ceno posamezne delnice, po kateri bomo 10 prodanih delnic izločili iz evidenc (glej tabelo 10):

$$59.000 \text{ (celotna nabavna vrednost delnic)} / 15 \text{ (količina delnic v evidencah)} = 3.933,3 \text{ SIT}$$

⁶ GRVG – delnice Gorenje Velenje serija G

Tabela 12: Uporaba metode drsečih povprečnih cen pri izločanju delnic iz evidenc

Delnica	Datum prodaje	Izločitev iz evidenc po količini	Izločitev posamezne delnice iz evidenc po drseči povprečni ceni	Vrednost izločenih delnic
NW delnic pred izločitvijo				59.000
Izločene delnice GRVG ⁷	5.9.2004	10	3.933	39.333
Skupaj vrednost izločenih delnic		10		39.333
Knjigovodska vrednost preostalih delnic				19.667

Vir: Lastni vir

Vrednost prodanih delnic je torej 39.333 SIT (v podjetju jih ostane še 5 po 3.933,3 = 19.6667), prodali pa smo jih za (10 * 6.000 SIT) 60.000 SIT. Razlika med 60.000 SIT in 39.333 SIT je dobiček od prodaje delnic, ki v primeru povprečnih drsečih cen znaša 20.667 SIT.

Da se revizor prepriča, ali je bil dobiček knjižen na pravi konto in v pravi višini, naroči podjetju še konto kartico dobičkov od prodaje delnic (konto 774).

4.6 UGOTOVITVE PRI REVIDIRANJU KRATKOROČNIH FINANČNIH NALOŽB V DELNICE PODJETIJ

Po opravljenih vseh postopkih revidiranja kratkoročnih finančnih naložb v delnice podjetij mora revizor urediti svoje delovne papirje, na katerih pa morajo biti na kratko opredeljene in opisane njegove ugotovitve. V svojih ugotovitvah mora opisati morebitne napake, pomankljivosti ali nepravilnosti, ki jih je odkril ter kakšen vpliv imajo na računovodske izkaze. To glavni revizor upošteva pri izdaji pisma poslovodstvu in kasneje morebiti pri izdaji mnenja.

SKLEP

Finančne naložbe lahko zavzemajo pomemben delež v sredstvih podjetja, zato je revizorjeva naloga pri revidiranju finančnih naložb preveritev pravilnosti izkazovanja finančnih naložb in drugih postavk, povezanih s finančnimi naložbami, v računovodskih izkazih. Zaradi napačno izkazanih finančnih naložb so sredstva podjetja v bilanci stanja lahko podcenjena ali precenjena, napačno izkazani prihodki in odhodki, ki nastanejo v povezavi s finančnimi naložbami, pa vplivajo na nepravilno oblikovanje in izkazovanja izkaza poslovnega izida.

Ne samo z računovodskega, ampak tudi z revizijskega vidika so finančne naložbe ena od zahtevnejših in kompleksnejših postavk v računovodskih izkazih, zato mora revizor dobro

⁷ GRVG – delnice Gorenje Velenje serija G

poznati splošno sprejete standarde, tako računovodske kot revizijske, ter zakonska določila, da lahko poda mnenje o resničnem in poštenem izkazovanju le-teh v računovodskih izkazih.

Kompleksnost same revizije finančnih naložb se je pokazala tudi pri revidiranju le-teh v farmacevskem podjetju, od koder sem povzela primere. Revizorjeva ugotovitev pri tem je bila, da pri reviziji finančnih naložb ni bilo ugotovljenih nepravilnosti in da le-te ne vsebujejo pomembno napačnih navedb. Iz tega bi lahko sklepali, da se v podjetjih vedno bolj zavedajo pomena finančnih naložb z vidika njihovega vpliva tako na uspešnost kot plačilno sposobnost.

V navedenem delu opisani postopki revidiranja finančnih naložb pa predstavljajo le del revidiranja letnih računovodskih izkazov. Uspešno opravljena revizija posameznih delov vodi v učinkovito in uspešno opravljeno revizijo celotnih letnih računovodskih izkazov. Sklenemo lahko, da revizor poda svoje mnenje o sredstvih in obveznostih do virov sredstev takrat, ko jih je kompleksno preizkusil in preveril, da poslovni dogodki resnično, pravilno in pošteno odražajo poslovanje revidiranega podjetja v določenem obračunskem obdobju.

LITERATURA

1. Belavič Vesna: Revidiranje aktive v trgovskih podjetjih. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 50 str.
2. Financial reporting international stream. London : ACCA, Association of Chartered Certified Accountants, 2005. 615 str.
3. International financial reporting standards. London : International accounting standards committee, 2004. 2250 str.
4. Larson D. Kemit, Wild J. John, Chiappetta Barbara: Fundamental accounting principles. New York : McGraw Hill, 2005. 1020 str.
5. Mednarodni računovodski standardi. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2001. 1357 str.
6. Mednarodni standardi revidiranja in mednarodna stališča o revidiranju. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1997.
7. Menard Vera et al.: Revidiranje notranjih kontrol podjetja. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1994. 119 str.
8. Odar Marjan: Dolgoročne finančne naložbe v kapital. IKS, Ljubljana, 2002, 9/10, str. 39-55.
9. Odar Marjan: Dolgoročno dana posojila in terjatve za nevplačani vpisani kapital. IKS, Ljubljana, 2002a, 9/10, str. 56-61.
10. Odar Marjan: Kratkoročne finančne naložbe. IKS, Ljubljana, 2002, 9/10, str. 101-111.
11. Odar Marjan: Računovodsko poročanje za leto 2004. IKS, Ljubljana, 2004, 1/2, str. 7-14.
12. Odar Marjan: Revidiranje računovodskih izkazov. IKS, Ljubljana, 2005, 1/2, str. 1-50.
13. Pečnik Primož et al.: Gradivo za izobraževanje za strokovni naziv revizor: Revizija: Proces zbiranja zadostnih in ustreznih revizijskih dokazov. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 1994. 194 str.
14. Slovenski računovodski standardi 2001. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2002. 339 str.
15. Solomon Paul: Financial Accounting: A new perspective: New York : McGraw Hill, 2004. 826 str.
16. Taylor H. Donald, Glezen G. William: Revidiranje, zasnove in postopki. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1996. 1078 str.
17. Vrankar Mateja: Konsolidirani (skupinski) računovodski izkazi. IKS, Ljubljana, 2005, 1/2, str. 140-182.
18. Whittington Ray O., Pany Kurt: Principles of Auditing. New York : McGraw Hill, 2001. 816 str.

VIRI

1. Interna gradiva revizijskega podjetja KPMG Slovenija d.o.o.
2. Revizijski priročnik. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 1995.
3. Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, 139/2004)
4. Zakon o revidiranju (Uradni list RS, 11/2001)
5. Kontni načrt in ponazoritve knjiženj za gospodarske družbe. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2002, 252 str.
6. Slovenski računovodski standardi 2001. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2002. 319 str.
7. Mednarodni računovodski standardi. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2001. 1357 str.

PRILOGE

Priloga 1: Tabela gibanja dolgoročnih finančnih naložb

v tisoč SIT

	Deleži v podjetjih v skupini	Dolgoročne finančne terjatve do podjetij v skupini	Deleži v pridruženih podjetjih	Drugi dolgoročni deleži	Druge dolgoročne finančne terjatve	Lastni deleži	Skupaj
Kosmata vrednost:							
Stanje 31. 12. 2003	23.435.550	1.049.927	120.256	635.609	865.025	4.670.280	30.776.647
Povečanje	2.837.458	0	0	1.000	185.899	0	3.024.357
Zmanjšanje	1.292.147	582.969	120.256	151.468	148.702	0	2.295.542
Prevrednotenje	351.553	-26.351	0	3.656	13.454	0	342.312
Stanje 31. 12. 2004	25.332.441	440.607	0	488.797	915.676	4.670.280	31.847.774
Popravek vrednosti:							
Stanje 31. 12. 2003	0	306.985	0	7.339	5.576	0	319.899
Povečanje	0	0	0	256	14.569	0	14.825
Zmanjšanje	0	306.985	0	0	3.261	0	310.246
Prevrednotenje	0	0	0	0	0	0	0
Stanje 31. 12. 2005	0	0	0	7.594	16.884	0	24.478
Čista vrednost 31. 12. 2004	23.435.550	742.942	120.256	628.271	859.449	4.670.280	30.456.748
Čista vrednost 31. 12. 2005	25.332.441	440.607	0	481.203	898.792	4.670.280	31.823.296

Priloga 2: Revizorjevo mnenje

Revizorjevo poročilo

Nadzornemu svetu družbe XY, d.d., Ljubljana

Revidirali smo priloženo bilanco stanja gospodarske družbe XY, d.d., Ljubljana na dan 31. december 2004 ter z njo povezane izkaz poslovnega izida, izkaz finančnega izida, izkaz gibanja kapitala in prilogo k računovodskim izkazom za tedaj končano leto. Pregledali smo tudi poslovno poročilo uprave. Za te računovodske izkaze, pripravljene v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi in prilogo k njim je odgovorna uprava gospodarske družbe. Naša naloga je na podlagi revizije izraziti mnenje o teh računovodskih izkazih.

Revizijo smo opravili v skladu z Mednarodnimi standardi revidiranja, ki jih je izdalo Mednarodno združenje računovodskih strokovnjakov, in drugimi pravili revizijske stroke, ki jih sprejema Slovenski inštitut za revizijo. Ti zahtevajo od nas načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev primerne zagotovila, da računovodski izkazi ne vsebujejo bistveno napačnih navedb. Revizija vključuje preizkuševalno preverjanje dokazov o zneskih in razkritjih v računovodskih izkazih. Revizija vključuje tudi presojanje uporabljenih računovodskih načel in pomembnih ocen uprave ter ovrednotenje celovite predstavitve računovodskih izkazov. Prepričani smo, da je naša revizija primerna podlaga za naše mnenje.

Po našem mnenju so računovodski izkazi s prilogo iz prvega odstavka resnična in poštena slika finančnega stanja gospodarske družbe na dan 31. december 2005, poslovnega izida in finančnega izida njenega poslovanja ter gibanja kapitala v tedaj končanem letu v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi, ki jih je izdal Slovenski inštitut za revizijo.

Poslovno poročilo je skladno z revidiranimi računovodskimi izkazi.

REVIZIJA,

podjetje za revidiranje, d.o.o.

Ime in priimek, univ.dipl.ekon.

Ime in priimek, univ.dipl.ekon.

pooblaščen revizor

pooblaščen revizor

partner

direktor

Ljubljana, 30.6.2006